

A U S V T U U

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ΔΙΕΥΣΗ 3

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՄԱՅԻՍ 23, 1913.

№ 21

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԼԵՍՈՒՄԷՐ

ՄԷՏԷՆԻՅԷԹ ՎԷ ԳԱՐԸԼԱՐ

Էտիպի Այնթապի Րահն/ռահանըն 1958 չոմէրօսընտա մէտէնիյէթի Խալամտան պահա էտէր Իքէն Շէրիաթը Մուհամմէտիյէնին գատընա լազըմ կէլէն հիւրրիյէթի վէրտիլինի վէգատընըն մէտէնիյէթտէն վէ մէտէնիյէթին գատընտան Խաթիֆատէսինէ պիր մանիէ պուլունմատըզընը կէօսթէրմէյէ չալըչմըչ աըր :

Վազմաս զատունն մէտէնիյէթէ օլան ալա-
գասը փէք մուհիմմ վէ հայաթի պիր մէտէլէ
տիր: Եկէր մէտէնիյէթ, պիր գավմըն ֆէրածէ
վէ հէյէթ ի իճթիմաիյէճէ նէմա պուլուպ թէ-
րադգը էթմէսի տէմէք իտէ, օ գավմըն ճիւմէ
էֆրասը վէ հէր սընֆը տա պու. թէրադգըտան
հիստէմէնտ օլմալը սըր: Եկէր պիր մէտէնիյէթ
պիր գավմըն զէնկիլնէրինի մէսուտ լաքին ֆա-
գիւլէրինի մէֆթուր գըլար իտէ, պէօյիւքլէրի
իլէրէ կէօթիւրիւր լաքին չօճուգլարը իհմալ
էտէրսէ, էրքէքլէրէ հիւրրիյէթ վէրիր լաքին
գարըլարը էսիր սաղարսա, օ մէտէնիյէթ նա-
գըս օլուր:

Պունտուան մատառ, մէտէնիյէթ տէտիլիմիզ հա-
րաքէթ՝ անը իտարէ էտէն գուզվէթլէրէ կէօրէ
իսթիգամէթ ալըր, անըն էօնիւնէ չըգան մանիէ-
լէրլէ թահտիտ, վէ անա բիֆաթ վէ վիւսաթ
վէրէն ֆուրսաթլար իլէ թէշլիզ վէ թէվսի օ-
լունուր: Պիր գավմըն անա'նաթը, ատապ ու
ախլաղը, թալիմ ու թէրպիյէսի, տին վէ ա-
դալտի հէվ պու հարաքէթէ ճիհէթ վէրէն
գուզվէթլէր տիրլէր: Պու սէպէպաէն մէտէ-
նիյէթ ի չարգիյէ հախօտ զարպիյէ, մէտէնիյէթ

ի իւրիսթիյանիյէ վէ Իսլամիյէ վար տըր :
Ղարպ քէնտի տաիրէսինտէ, Շարգ քէնտի
հուսուսաւնտա, իւրիսթիյանլար քէնտիլէրճէ վէ
Միսլիմանլար քէնտիլէրճէ մէտէնիյէթի խտա-
րէ էթմէքտէ տիրլէր : Վէ պու գավմլարըն հէր
պիրիհին տիսլտուր վէ էսառը, գանուն վէ
գավաիտի, պիր պիրինտէն ֆարգլը օլտուղու
իլիւն պունլարըն հէր պիրինին մէտէնիյէթին-
տէ ֆազլիլէթլէր վէ նոգսանլար պուլունմագ-
տա տոր :

Պու հոգեթա ի նազարտան հէր պիր գաւմըն
մէտէնիյէթի քէնտինճէ գըմէթլի խէ տէ , հէր
գաւմ քէնտինին քինտէն ֆարգըլ մէտէնիյէթ-
լէրի թամիգ էտէրէք անլէրտէն իսթիֆատէ
էտէպիլիր : Խոստոսու պու տիյարտա Խրիսթի-
յան վէ իսլամ , Շարգըլ վէ Ղարպըլ պիրլիքաէ
թէմէքքին էթտիյի իչին պիր պիրլէրիփիդին
մէտէնիյէթ էսապարընը էյի անլամամըզ վամիպ
տիր :

Շու իսթանպուլ սօգազլարնետա կեզերքէն
 Խրիսթիան զէ իսլամ մէտէնյէթլէրինն թէշ-
 քիւ էթալի թէզաւտաը կէօրմէմէք, քէզալիք
 պու իքի մէտէնյէթլէրին պիրպիրի իւղէրինէ
 թէէսիր իշլէթմիշ օլտուղունը հիսս էթմէմէք
 գապիլ տէշիլ տիր :

Գարընըն հէր հանկը պիր մէտէնիյէթտէ
թութուղու մէվզի դայէթ մուհիմ օլտու-
ղունտան, պիզ պու տիյար էհալուի պիրիպի-
րիմիզի անլամազ իչիւն, հէր պիրիմիզ տիկէր-
էրճէ գարընըն մէվզիինին նէ օլտուղունու
պիրմէմիզ իճապ էտէր: Պու ճիհէթլէ էտիպ ի
Անթապահին մէզքիւր պէնտիտէ Շէրիաթը
իսլամըն էսաքընը իզահ էթմէտի ֆիրլիզը չա-

յան ք թագաւոր տիր: Լաքին մէսէլէ զայնթ վասի օլտուղուհան պիլա չիւպէ՛ վիյատէ ի- զահաթա ինթիյաճ վար տրի:

Պու ֆուրսաթտան իսթիֆատէ էտէրէք պիղ տէ իրիսթիյան մէսէնիյիսնէն զարընըն մէլգիի- նի իյզահ էթսէք ֆէնա օլմազ տէյու զանն է- տէրիզ:

Մալիւմ օլտուղու վէճն իւզրէ, իրիսթիյան- լըզ Եհնուտիլիք իւզէրինտէ միւէսսէս տիր: Մէսիհ՝ Եհնուտիլէրէ վատ օլունմուշ օլան վէ Եհնուտիլէր արասընտա զուհուր էթմիշ օլան պիր զաթ իտի: Վէ տին ի Մէսիհի Եհնուտի- լէրին պիլ ճիւմլէ այն վէ մէրասիմ ի տինիյէ- սինի բուսուզաթ ատտ էտէրէք, անլէրին հա- զիղի մանասընը մէյտանա չըզարմաղա չալը- չըր: Մէսիհ քէնտիսի չէրիաթը իպթալ էթմէյէ տէյիլ, պէլքի անը իթմամ էթմէյէ կէլտիյինի իխպար էյլէտի:

Լաքին Եհնուտիլէրին գատիւմ պիր միլլէթ մագամընտա պիր թագըմ էօյլէ ատապ ու ախ- լագ տուսթուրլարը վար իտի քի անլէրին պիր կիւնտէ հա պիր ասրտա թէպտիլի զայր ի միւմքին օլտուղուհան, Հազրէթ ի Մուսա ան- լէր ալէյիինտէ իլան ք հարպ էթմէյիպ անճագ օ նիւմ՝ մէտէնի տէվրէ մախսուս ուսուլլարը զապթ ու իտարէ էտէճէք գանուհլար գոյմազ- լա իքթիֆա էյլէտի: Զաթէն մալիւմ օլտուղու իւզրէ հէր պիր ճիւմլէ ի չէրիաթտա զէմանի վէ մահալլի ունսուրլար պուլունուր: Պու է- սասա պինաէն Եհնուտիլէր արասընտա գարը- նըն մէվլիի օ գատիւմ զէմանլարըն ուսուլլա- րընա մուվաֆըզ օլտուղու կիպի, Մուսավի չէ- րիաթտա տա գարընըն էրքէկէ միւսավի օլ- մասըղը նիչէ ճիւնթլէրճէ աչիքեար տրի: Էզճիւմլէ թէաստիւտ ի զէվճաթ, ճարիյէլէր ալմագ, թաթլիզ, միրաս վէ սաիրէյէ ախտ նիզամլարտա, Հազրէթ ի Մուսա պու անանաթը վէ ատաթը օլտուղու կիպի ալըպ, անլէրին սու ի իսթիմալաթընը մէն էթմէք իչիւն պիր թագըմ միւսիպ նիզամլար գոյտու: Լաքին օ աթիզ ուսուլլար Եհնուտիլէր արասընտա էս- քիսի կիպի տէվամ էթտի:

Իրիսթիյանլըղըն զուհուրուհտա Մէսիհ պիր թագըմ էսասլար վաղ էյլէտի քի, անլէր պու գատիւմ ատէթլէրի թէմէլինտէն իսլահ վէ թէպտիլ էթմէք խասսիյէթինէ մալիք իտիլէր: Օ էսասլար թէտրիճէն հէյէթ ի իճթիմալիյէնին հայաթընտա, ատապ ու ախլաղընտա ինգիլա- պաթ հասըլ էտէճէք իտի վէ էօյլէ տէ էյլէտի:

Մէսիհ՝ ճիւմլէ ատէմլէրին, էրքէլէրին վէ գարըլարըն, հուրը վէ էսիլլէրին, էվլատուլ- լահ օլտուղլարընը վէ ճիւմլէսինին ինտ Ալլահ միւսավի օլուպ հէվի պիրատէրլէր վէ հէմլիլէ- լէր օլտուղլարընը թալիւմ էյլէտի վէ պու թա- լիւմ անըն փէյղամընըն էսասընը թէնքիլ էտէր:

Պունը քէնտիսին չակիրալէրի օլան բէսուլ- լար տախի պէօյլէ անլալըպ քէնտի վաղլարըն- տա անը թէնքիտ էյլէտիլէր: Պօղոս բէսուլ տէյօր, «Բրիստոստա նէ Եհնուտի, նէ տէ Եու- նանի վար, նէ գուլ նէ հուրը վար, նէ էրքէք նէ տէ տիչի վար, չիւնքի ճիւմլէնիզ Յիսուս Բրիստոստա պիրսինիզ:»

Բրիստոսըն պու թալիւմի անլալըլընճա, օ զէման ալլէ հայաթընտա պէօյլէք պիր ինգիլ- լապ մէյտանա կէլտի: Խանէտէ օղլան չօճուղը զըզ չօճուղա թէրճիհ էթմէք, զըզլարը թահդիր էթմէք, գարըլարըն էսանա մախլուղլար իմիշ կիպի աչաղը վուրմագ արթըզ ճաիզ սայըլմա- տը: Պիր խանէտէ պէօյլիյէն օղլան վէ զըզլար, Եիւզլէրի աչըզ օլարագ պիրպիլլէրինին կէօղ- լէրինէ վէ Եիւզլէրինէ պագար իքէն, պիր գալ սէնէ սօնրա նի՞չիւն պունլարտան պաղըլարը հանի զըզլար պիր գապահաթ էթմիշլէր կիպի Եիւզլէրինի կէօղլէրինի սէթըր էթմիլլէր: Ին- սանըն չէրէֆի քէնտի Եիւզլէրինտէ վէ կէօղլէ- րինտէ նիւմայան օլտուղու հալտա նի՞չիւն գա- րըլար օ չէրէֆլէրինի կիպլէսինիլէր: Զէվճէնին իքիսիտէ էվլատուլլահ վէ Եէքտիկէրինէ միւ- սավի իսէլէր, թաթլիզին հալընըզ էրքէյին հագըր տէյու թանըլմասը օլամազ իտի: Պուն- տան մատա կէօրիւլտիւ քի պիր էրքէյին իքի հա զիյատէ գարըն ալմասը պիզղարուրէ գարըլը էրքէյէ էսիր էտէր վէ զէվճէ անըն քէնթինէ խըտմէթ էտէն պիր վասըթա օլմուշ օլուր: Խու- սուսա գատընլար հայաթը քուհիյէ վէ հիսսիյաթ խուսուսընտա էրքէյէ միւսավի վէ միւսապիհ օլտուղլարընտան, քէնտիլէրին սէվտիքլէրի զէվճէրինին քէնտիլէրտէն պաչգասընը սէվ- մէսի, անլէրին տուլղուլարընը նէ՛ գատար բէն- ճիտէ էտէճէյինի հիսապա ալտըգտա, պիրի պիրլէրինէ միւսավի օլան զաթլարըն, պիր պիր- լէրինի պու գատար զըսգանճա թահիլէք էտէն մուսմէլէտէ պուլունմալարընըն ճաիզ օլամա- յաճաղը պէտիհի իտի: Քէզալիք ճարիյէ մէսէ- լէսինին հէմ ալ զէվճէյի, հէմ տէ խուսուսա ճարիյէ օլաճագ օլան գարըլը նէ գատար տէնի պիր հալա տիւչիւրէճէյի խայալ օլունտուգտա, Իրիսթիյանլար տիւչիւնտիւլէր քի, էրքէք վէ

գարըլար Գրիստոստա ճիւղէսի պիր օլտուգ-
ճա՝ էրքէքլէրին գարըլարա պու նէվ մուամէ-
լէսի՝ Գրիստոստա գոյմուշ իտլի էսասա, վէ
թալիմ էթմիշ իտլի հագայիդէ ասլա միւթա-
պըգ օլմայսադա տըր:

Պու միւթալէալար իւրիսթիյանլարը ճիւղէսի
աիւլինտիւրալ վէ տէրլէրաէն պէրու ու-
րիւպ կէլմիշ օլան էսքի անանաթը վէ ատապ
ու աիւլադ միյարլարընը թատիլ վէ թէպտիլէ
անլէրի մէճպուր գըլտը: Գարը վէ էրքէյին
իքիսինն տէ ճանը էօլլւմսիւզ իսէ, իքիսի
տէ այնի ինչլաքիար վասըթասըլա ինչլա
պուլույօր իսէ, իքիսի տէ այնի մանատա կվ-
լասուլլաւ իսէ, իքիսի տէ մէզարտան էօթէ-
տէ հուզուրը իլահիտէ այնի գէմինտէ տու-
րուպ այնի միւքիսթաթ հա միւճազաթը ալա-
ճազլար իսէ, քէնտի զաթլարընտա վէ ինտ
Ալլահ միւսավի օլանլար, նի՛չիւն աիլէտէ,
միլլէթտէ, հիւքիւմէթ նաղարընտա, հէյէթ ի
իճթիմալիյէտէ տախի միւսավի օլմասընլար:
Էլպէթ էրքէյին վէ տիչինին քէնտիլէրէ մախ-
սուս մէսլէքլէրի օլապիլիւր, լաքին լիյազաթ
վէ հուզուգճա ճիւղէսի միւսավի օլմալը տըր-
լար: Պու՝ իւրիսթիյանլըրն թապիի վէ ման-
թըգի պիր նէթիճէսի իտի: Վէ իշթէ իւրիսթի-
յան մէտէնիյէթինտէ պու միւթալէալար փէք
մուհիմ պիր մէվգի թուլթար: Վէ գարըյա պու
հուրրիյէթ վէրիլինճէ, օ հէր ճիհէթլէ քէնտի-
նի էրքէյին ըէֆիգէսի վէ միւսավիսի սայա-
րագ անա մուսվէնէթ էթմէյէ պաշլատը: Պու
շէյ գարըյա իզգէթ ի նէֆա պախշ էտէրէք ա-
նըն տահա գուվլէթլի պիր սիրէթէ մալիք օլ-
մասընա պաաի օլմազլա պէրապէր, օ էրքէյ
տահա սատըգ վէ տահա ֆաիտէլի պիր ըէֆի-
գէ-օլտու:

Շու հագիգաթ տըր քի պու հիւքսէք ֆիքը
տէրհալ հախօտ գըսա պիր միւստէթ գարֆըն-
տա թէլամիւմ էտիպ հէրլէշմէտի: իւրիսթի-
յանլըրն գարըյա վէրալի գըլմէթ՝ թագաթի
էտիլինճէյէտէք էսքի ուսուլլարա գարը չօգ
միւճահէտէլէր իճրա էտիլտի: Պագէն տէ ա-
տէմլէր պու հուրրիյէթի սու ի իսթիմալ էտէ-
րէք անը աիւլազըրըղա գուլլանաըլար: Հուր-
րիյէթի հէր տաիլէտէ տէ սու ի իսթիմալ է-
տէնլէր պուլունմա՞մը մը տըր:

Վագաա, հալա իֆրաթ վէ միւֆրիթ թէհ-
լիքէսի վար տըր: Հալա մէտէնիյէթ ի իւրիս-
թիյանիյէտէ գարը նիչէ հէրլէրտէ էսքի ու-
սուլլարըն, անանաթըն էսաթէթինն մարուզ

տըր: Տիկէր թարաֆտան նիչէ հէրլէրտէ գա-
րընըն հուրրիյէթի պէհանէսի իլէ նիչէ ախ-
լազըրըղլարա մէյտան վէրիլիյօր: Պու իքի
շէրր տէ թէտավի էտիլմէլի տիր:

Լաքին չու տա սահիհ տիր քի, Մէտէնի-
յէթ ի իւրիսթիյանիյէ գարընըն էրքէյէ միւսավի
օլտուզուրը գապուլ էթմիշ օլարագ, պէշէրի-
յէթին թէրագըրնտա գարընըն տա մուս-
վէնէթինն թալիպ պուլունմուշ տըր: Պինաէն
ալէյհ անըն հիւղիւնիւ աշմազլա ֆիքըրին տէ
աշըպ, օնու էրքէյէ միւսավի սուրէթտէ թալիմ
ու թէրպիյէ էտէր վէ էրքէք իլէ էլ էլէ վէ-
րէրէք աիլէյի, միլլէթի, տէվլէթի վէ պիւ-
թիւն պէշէրիյէթի թէրֆի էթմէք էմրինտէ անըն
մուսվէնէթինի թալէպ էտէր:

Իշթէ իւրիսթիյան մէտէնիյէթինտէ գարընըն
մէվգիի: Յ. Գ. Գ.

ՆԷ՞ ՕԼԱՃԱԳ

Պու մէմլէքէթտէ միւսթագպէլ վագըալա-
րընը պիլմէք իչիւն փէյղամպէր օլմազա հա-
ճէթ հօգ տըր: Մագիյի միւթալէա էտիպ տէր
իսթըրէյլէ, վէ միւսթագպէլի հարֆիյէն սէօյլէ-
յէպիլիւսին: Պէլքի պիւթիւն տիւնտա վագըա-
լարը պու գաիտէ իլէ իտարէ օլունուրլար:
Հալը հագըրտա էօյլէ պիր մէվգիտէյիք քի
հէր քէս փէյղամպէր օլմագ արգուսուրնտա
տըր: Հէր ատէմ պիլմէք իսթէյօր, Նհ՞ օլա-
ճագ:

Աճայը՞պ մը տըր քի հէր քէս կէճէ կիւն-
տիւզ պու սիւալը սօրույօր: Շու սօն ըուպ
ասրտա վուգու պուլան թէպտիլաթլար նէ
գատար քիւլի, նէ գատար մուհիմ վէ մէ-
մուլին զայրը օլաուլար: Շու սօն պիր իքի
սէնէլիք՝ հաթթա սօն պիր գաշ ալըգ թէպ-
տիլաթլար պիր փէյղամպէր թարաֆընտան
սէօյլէնտէ քի՞մ ինանըր իտի: էօյլէ թէպտի-
լաթլար քի մէմլէքէթին, գավալարըն, ֆէրտ-
լէրին հայաթընա ալագատար օլմուշ տըր: Էվ-
լէր երգըլմըշ, օճազլար սէօյիւնմիւշ, էօլքէլէր
ղայիպ օլմուշ մէմլէքէթ ա՛հ ու էնին վէ գա-
րուրէթ իլէ տօլմուշ տըր: Իմտի նիչիւն սօր-
մայալըմ: Նհ՞ օլաճագ:

Պունա ճէվապ վէրմէք իչիւն թարիլիս միւ-
րաճաաթ էթմէք քիսթի տիր: Հէման պիր
գաշ հափրագ չէվիր, պիրագ էվլէլ կէչիպ
տէօնէն վագըալարա աթֆը նագար էյլէ, կէօ-
րէճէքսին քի 1913տէ տէյիլ 1878տէ հաշայօ-
րըգ: Պագընըգ նա՞սըլ օլտու: Գարատաղտան

հիւճիւմէր պաշլայրդ աթէշ Սըրպիա վէ Պուլ-
ղարիայա հայրըտը, իշ պէօյիւլիւ պալգան-
լարտան պէօյիւք պիր օրտու հիւճիւմ էտէրէք
փաթիւթի գափուլարընա գատար տայանտը,
էվրօփա տէվլէթիւրի իշէ գարըչը պիր գօն-
ֆէրանտա օթուրտուլար: Օ արալըգտա ին-
կիլթէրրա՝ Օսմանլը բիճալը սիյասիյունու իլէ
այրընա գօնուչու պիր ահտնամէ հափտը,
պու ահտնամէ մուճիպինճէ Գըպըսը ալըպ
օնա պէտէլ մէմալիքի շահանէյի ախէր պիր
տէվլէթին հանի Բուսիանըն հիւճիւմիւնտէն
մուհաֆաղայա վատ էյլէտի վէ Թիւրքիա
տախի իսլահաթ հափմաղա սէօղ վէրտի, էօյ-
լէճէ մէսէլէ գափանմըլ օլտու: Շիմտի չու
հիքիայէնին իլք գըսմլարընըն ճէրհան էյլէ-
տիյինի վէ թէմամէն միւթապըզ կէլտիյինի
պիլիյօրըզ: Իմտի հիքիայէյի իթմամ էթմէք
իշին գալան գըսմընը օգուսմագ քիֆայէթ էյ-
լէր: Ինկիլթէրրա պիր ահտնամէ հափըպ պիր
հէր ալաճագ վէ մէմալիքի Օսմանլիէյի ախէր
պիր տէվլէթին հիւճիւմիւնտէն մուհաֆաղա
էտէճէք վէ Թիւրքիա տախի իսլահաթ իճրա
էթմէյէ վատ էտէճէք: Իշթէ օլ մուհիմմ սիւ-
ալըն ճէվապը վէրիւմիշ օլտու:

Չաթէն Հագըր փաշա Լօնարաւտա Ինկիլթի
սիյասիյունու իլէ գօնուչուլար: Բիւվէյթ, Ա-
ճէմ քէօրֆէզի, Պաղտատ չըմէնտիֆէրի մէ-
սէլէլէրինտէ պիր իթիլաֆա կէլինիյօր տէյու
օգուլարըզ վէ աշնի զէմանտա Թիւրքիանըն
թէմամիյէթի սէօղլէրի էվրօփանըն Վօօսը
օլտուղու կիպի՝ Ինկիլթէրրա փարլամէնթօը
հուղուրունտա հիւքի: մէթ թարաֆընտան Մր.
Ագլէնտ՝ Թիւրքիա իսլահաթ հափաճաղընը
պիզէ վատ էտիյօր տէյու ընամէն պէյանաթտա
պուլունուլար: Պապը Ալի իսէ, պօյունա իս-
լահաթ լաիհալարը հագըպ հագըպ տուրուլար:
Նէ՝ աճայիպ միւթուպաղաթ, աճէպա սահիհէն
1913տէ՝ միյիզ հոգսա 1878տէ՝ միյիզ: Պէրլինտէ՝
միյիզ, հոգսա Լօնարաւտա մը: Բաղամլար հէր
նէ օլտա ֆարգ էթմէզ, մահալ աա ֆարգ էթ-
մէզ, վագըա աշնի տիր, աշնի ուսթա մալի
տիր, աշնի հալ ու քէյֆիյէթտէ, աշնի վագի-
յէթաէյիզ: Թանին պաշտա օլարագ, Թիւրք
մաթպուլաթը Ինկիլթի—Օսմանլը իթիլաֆընը
ալըըչաւաղա պաշլատըլար: Չօգ կէյմէզտէն
մէմլէքէթին պիր թարաֆընտա պէլքի Աճէմ
քէօրֆէզի գըյըսընտա պիր Ինկիլթի պայրաղը
տիքիլիւր, Օսմանլը մէմուրլարը արաւընտա
պիր թագըմ Ինկիլթիլէր՝ տէ տօլաշմաղա պաշ-

լար, Թամմ օլ վագթ օլտուղու կիպի, պաշգա
պագը Խրիսթիյան մէմուրլար տա օրատա
պուրատա կէօրիւլիւր, հէնի փրօթէլէր վէ
լաիհալար նէշր օլունուր, պիր աղ սօնրա իշ
հաթըլըր վէ թա աիկէր պիր թէքէրիւրէ
գատար էսքի հալ ճէրէյան էյլէր: Նէ՝ միւ-
պարէք գէման, Ինկիլթի տօթիւղու... Ին-
կիլթի իթիլաֆը... Հէր պիր Օսմանլը՝ Թանին
իլէ պէրապէր օնու ալըըչաւաղա սէզա տըր:
Հէլէ թէմամիյէթի միւթիյէ վէ իսլահաթ
սէօղլէրի, գուլագլարըրմըզա նէ՝ իօշ, նէ՝ լա-
թիֆ կէլիյօր, իշիթտիյիմիզա քէյֆիմիզտէն
սըչրայօրուզ: Լաքին հափրաղը չէվիրիպ նու-
մունէյէ պագտըղըրմըզա պէլիմիզ գըրըլըյօր:
Օրատա կէօրիւլարըզ քի, նէթիճէ անճագ
Թիւրքիանըն իսլահաթարզ պիր հալտէ 30 սէնէ
սահա սիւրիւնմէսի օլմուշ տըր: Պինաէն տ-
լէյ, մատէմ քի մագլինին մօտէլի իւզէրինէ
փէյղամպէրլիյիմիզի թաթպըզ էտիյօրըզ, սօն
գըսմընը տախի պիլա թէրէտտիւտ գօփիա է-
տիպ տէրիզ, պու ահտնամէ անճագ Թիւրքիայը
պիր էյամ տահա սիւրիւնաիւլէճէք տիր:

Էվլէթ, Ինկիլթէրրա տէվլէթի Օսմանլիյէնին
պագաւընը տիւլիւնմիւլ վէ չալընըլ տըր, ֆա-
գաթ տաիմա իլք լօղմայը քէնտի գափմըզ վէ
քէնտի մէնֆաաթընը թէէմին էթտիքտէն սօն-
րա, պաշգալարա տա իքրամ էյլէմէք չարթըլա
օլմուշ տըր: Սնըն սիյասիյաթը Հինտիս-
թանա՝ Բուսիանըն հա պաշգա պիր տէվլէթին
հաղըն կէլմէմէսի էթրաֆընտա տէօնէր: Ա-
ճէմիւթանըն չէմալընտան Բուսիայը մէն էտէ-
մէյէճէյինի կէօրտիւլիւնտէ՝ ճէնուպունու թութ-
մաղա մէճպուր օլմուշ տըր: Շիմտի իսէ Սլալ-
ըղըն գուվլէթլէնտիյինի վէ Ալմանլարըն Աճէմ
քէօրֆէզինէ հագլաշտըղընը կէօրտիւքճէ՝ օ-
րայը քէնտիսի մուհաֆաղա էթմէք տէրտինէ
տիւլիւնմիւլ վէ պու արղուսընա նաիլ օլմագ ի-
շին հիւքիւմէթին հիւնի ըրգասընտան պաշ-
գա պիր չէյ տիւլիւնմէզ:

Շարգի Անատօլուտա իսլահաթըն իճրասը՝
Թիւրքիանըն մէվճուտիյէթինին չարթը օլտու-
ղու կիպի Ինկիլթէրրանըն տախի էն հայաթի
պիր մէնֆաաթը տըր: Պունա տէֆաթլէ չա-
լընըլ, Թիւրքիայա նասիհաթ էյլէմիշ, հաթթա
թագիւզ էյլէմիշ իսէ տէ Թիւրքիա իլա օ իս-
լահաթը հափմամագ իշին հէր չէյի հափմըլ
վէ հէր զայաթ վէ իսարապիյէթէ ըրգի օլմուշ
տըր: Հաթթա Թիւրքիանըն վէ իսլահաթըն
իսամը ճանը օլան Բուսիանըն գուճաղընա ա-

Թըլմըշ տըր: Շիմտի երևէ իսլահաթ սէօզիւ վար վէ Ինկիլթէրրա զօր էթմէսին տէյու թիւրքիա ֆէտաքեարըզ էտիյօր: Ինկիլթէրրա իսէ իսլահաթըն օլաճաղընա վէ պու եօլ իլէ Ռուսիանըն էօնիւնէ սէստ չէ քիլէճէյինէ ինան- մասըղընտան քէնտի իշինի էլիյլէ կէօրիւյօր: Աճէմ քէօրֆէղինի թէէմինաթ ալթընա ալըյօր: Պու եօլ իլէ մէնաֆիինի քէֆալէթէ բապթ էյ- լէտիքաէն սօնրա պաղի իսլահաթըն օլուպ օլ- մատըղընա չօզ մէրազ էյլէմէզ: Նէ՝ աճայըպ պիր հալ, պու կիւն իսլահաթա ճիտաէն թա- լիպ օլաճազ պիր հիւքիւմէթ վար իսէ՝ օ տա թիւրքիա քէնտիսի, պիր գալմ վար իսէ թիւրքէր քէնտիլէրի օլմալը իքէն, պիր թա- գըմ մէմուրլարըն վէ շախսլարըն իշինէ կէլ- մէտիյի իշիւն մէմլէքէթին գըսմլարը վէ իս- թիգպալի գուրպան էսիլիյօր, ախէր սէօզ իլէ խասթալըղը թէտալի օլունմասըն տէյու բիշ- վէթ վէրէն խասթայա պէնզէյօր: Կէլմիշտէ պէօյլէ օլտու, չիմտի տէ պէօյլէ օլմայաճա- ղընա հիշ պիր սէպէպ եօզ տըր:

Հէր շէյի հիսապա ալարազ պիզ պու իթի- լաֆը մէմլէքէթիմիզ իշիւն հէր ճիհէթլէ պիր պէրէքէթ ատտ էսէմէյօրըզ, զիրա պիլիլիզ քի պու մէմլէքէթ քէնտի քէնտինի իսլահ է- տէճէք տախիլի գուլվէթ վէ գապիլիյէթէ մա- լիք տէյիլ տիր: Պիր թագըմընըն մէմուրի- յէթլէ գայըլմասը, իգթիտարսըզ օլուպ իս- լահաթ թասալվուրընը գապզ էսէմէյէն մէ- մուրլարըն պուլունմասը, Բիւրալէրէ չիտաէթ կէօսթէրմէքտէն իճթինապ էտիլիպ՝ անլէրին թալթիֆ էսիլմէսի, էրմէնիլէրէ իթիմաս է- տիլմէյիպ Ռուսլարա տահա զիյատէ չիւպէն իլէ պազըլմասը, մէմլէքէթտէ ճէհալէթ, թէասսուպ վէ զարուրէթին հիւքմֆէրմա օլ- մասը, քէնտիլիյինտէն իսլահաթա էպէտի մա- նիլէր տիրլէր: Խարիճի պիր տէսթ ի մուալէ- նէթէ իհթիյաճ վար տըր: Պունա ճիտաէն միւ- րաճաաթ էթմէք՝ վէ հիւքիւմէթին հայսիյէ- թինէ սօգունմայաճազ պիր եօլտա էճնէպիլէ- րին մալիւմաթ վէ գուլվէթինտէն իսթիֆատէ էթմէքտէն պաշգա պիր եօլունմուզ եօզ տըր: Վէ լաքին ասըլ կիւճիլիք տէ պուրատա տըր: Ռուսիա հագիլի իսլահաթա բազի տէյիլ տիր, տէնիզլէրէ սօղորու եօլու իւզէրինտէ միւհէքէմ սաղլամ պիր պինա կէօրմէք իսթէմէզ: Ին- կիլթէրրա վէ պիւթիւն էվրօփա՝ Ռուսիանըն իրատէթինէ բաղմէն պունու հափմաղա գատիր տէյիլ տիրլէր: Թիւրքիա քէնտի հիւսն ի ի-

զասը վէ ճէհտի իլէ՝ Ռուսիայա վէ պաշգա իսլահ օրնայընըզ տէյու թէշվիզ էտէնլէրէ բաղ- մէն իսլահ օլմազ ազմինտէ պուլունաճա՞զ մը: 1894 վազըալարը կէօզ էօնիւնտէ տիր: Ին- կիլթէրրա իսլահաթ փրօղըամլարը եափար ի- քէն Ռուսիա իշի անլայըպ թիւրքիայա քէնտի էլլէրի իլէ օլ տիվարլարը երզտըրտը: Էհալի- սինի դըրտըրըպ էօլքէսինի խարապ էյլէտի: Շիմտի երևէ Ինկիլթէրրա Ալմանիա իլէ պէ- րապէր ճիտաէն պիր իսլահաթ թէշպպիւ- սիւնտէ պուլունուր իսէ Ռուսիա աջնի մէսլէքի թագըպ է՝ թմէյէճէք մի տիր: Էկէր պու տէֆա իսլահաթ իշիւն գաթի վէ մուհագգազ պիր թէշպպիւստէ պուլունուլմազ իսէ պիզէ Նէ՞ օլաճազ տէյու պիր թագըմ միւպէն՝ սուալլար սօրմազտան իսէ, թարիխին տէրս քիթապընը չէվիլիլ օրատան օգուրուզ, վէ '78տէ, '95տէ Նէ օլտու իսէ, '13տէ աջնի շէյ օլաճազ տըր, տէրիզ:

Ա. Ս. ՆԱԳԻԱՇԵԱՆ

ԱՀՎԱԼ Ը ՀԱՅՐԵ

Մեյնըր Ֆիւնի վե Թիւրքիւր. — Ֆիլիփին ատալարընըն վալիսի Մէյնըր Ֆիւնիսին մէզ- քիւր ատա Միւալիւմանլարը թարաֆընտան վէքեալէթէն զաթը շահանէ իլէ միւլազաթ էթմէք իւզրէ իսթանպօլա կէլտիյինի էվլէնճէ եազմը իտիք: Միւշարիլէյհ՝ Խալիտէ հանըմա եազտըղը պիր մէքթուպտա, թիւրքէր հազ- գընտաքի ինթիսասաթընը աթի իւզ զիքը սու- րէթլէ պէյան էյլէմիշ տիր. — «Շարգըն Միւս- լիմանլարը արասընտա գըսա պիր միւստէթ պիլէ օթուրան վէ քէնտիլէրինէ գարչը սու ի նիյէթտէն արի պիր եապանճը՝ պու փէք միւ- սաֆիրփէրվէր խալզ հազգընտա փէք խօշ վէ մուսիր թէճրիպլէր կէօրիւյօր: Պիրիպիլիսի սիւրաթլա թագիպ էտէն իքի մուհարէպէնին ազիմ եիւքլէրի ալթընտա չապալարքէն, մութ- լագիյէթտէն մէշրուլիյէթփէրվէր պիր շէք ի հիւքիւմէթէ կէլմէք վազիֆէփ նազիքէ վէ միւշքիլէսինի իֆա էտէրլէրքէն թիւրքէր՝ քէնտիլէրի իշիւն փէք միւսափտ օլմայան պիր վազիյէթտէ պուլունուլար, պու էն միւշ- քիլ պիր մէվզը իշինտէ պիլէ շայանը հայրէթ պիր մէթանէթ վէ սիւքիւնէթ կէօսթէրիյօրար: Մէմլէքէթին փայլթախիթը իտարէ ի էօրֆիյէ ալթընտա օլմասընա բաղմէն հէր սընֆ էհա-

լիյէ գարշը միւլայէմէթ վէ սապը իլէ մուս-
մէլէ էտիլիյօր: Խսթանպօլ տիւնեանըն էն
պէօյիւք լիմանլարընտան պիրիսի օլմասընա
րաղմէն մէնաֆիի թիւճճարիյէսի պու միւլքիլ
վէ սըգընթըլը զէմանլարտա էն ազ պիր զի-
յանա մարուզ գալմըլ տըր: Շէհր պիր չօգ
այլարտան պէրի մուազզամ պիր սահնէ ի
հարպ օլտուղու վէ իքի գըթանըն օրտուսու
պուրատան կէշտիյի հալտէ պիլէ պու պէօյիւք
շէհրէն հայաթը վէ մէնաֆիի փէք ազ րախ-
նէտար օլմուշ սըր: Չաթալճանըն պէօյիւք
իսթիհքեաւիլարը արգասընտան թօփ սէսլէ-
րինի իշիտէճէք գատար մուհարէպէյէ եազըն
պուլունմագատա վէ պինլէրճէ ասքէր մէմէ-
քէթտէն կէշմէքտէ իքէն պու մուլթէլիֆ է-
հալիլի փաթիթաթըն հուգուզը հայաթը վէ
էմվալը փէք մունթազամ պիր սուրէթտէ վի-
գայէ էտիլմէքտէ տիր: Էմրազը սարիյէնին
ատէմ ի մէվճուտիյէթի սըհիյէնին, Հիլալը
Ահմէրին վէ ծնա միւլմասիլ միւլէսսէսէլէրին չա-
լըշտըղընա աէլալէթ էտիյօր: Պու պէօյիւք
փաթիթաթ ասքէրլէ տօլու վէ վէսայիթ ի
հարպիյէ հէր տագիպէ պիր եէրտէն պիր եէրէ
նազլ էտիլիլ իքէն էն պէօյիւք պիր մէմու-
նիյէթ վէ թագտիրի ճէլպ էտէճէք գատար
հէյէճանսըզ պիր գապիլիյէթ վէ սուհուլէթ
կէօրիւլիյօր: Մէքթէպլէր էհալինին թէրագ-
գը վէ թէնվիրինէ մանի օլմամագ իւզրէ ու-
զուն միւլտտէթ թաթիլ էտիլմէմիշ տիր: Մէշ-
րութիյէթտէն պէրու մէսաիլ ի թալիմիյէտէ
չախսա տահա պէօյիւք հիւրիյէթ վէ սէլա-
հիյէթ վէրիլտիյինի տէ իւլվէ էթմէք իսթէ-
րիմ: Թիւրքիտաա եէնի իտարէյի վիւճուտէ
կէթիլիպ հաշատապիլէն ճէսուր գատըն վէ
էրքէքլէր չայանը թէպրիք տիրլէր: Օնլար
իսթիպալըն գուվվէթի վէ շանը թիւրք
իմփէրաթօրուղունուլն վէսաթիլինի թէէմին
էտէճէք թէմէլ թաշարընը աթմազլա մէշղու
տըրլար: Տիւնեանըն հէր նէ թարաֆընտա օ-
լուր իսէ օլտուն, պէօյէ շէլլէր պիր չօգ միւլ-
քիլաթ, պէօյիւք, չախսի ֆէտաքեարըզլար,
պունլարը իտարէ իշին ճէսուր, թէշէպալիս-
լիւ, պէօյիւք վէ գուվվէթի չախսիյէթլէր,
թէվալի էտէն մուվաֆֆադիյէթլէր վէ ատէմի
մուվաֆֆադիյէթլէր թէվլիտ էտէր: Անճագ
պու թէճրիպէլէր վէ մէսայիպ տիր քի եիւք-
սէք զայլէլէր, պէօյիւք ատէմլէր վէ միլլէթ-
լէրին օնլարսըզ եաշայամայաճաղը նէճիպ րուհ-
լու գատընլար մէյտանա չըգարըր: Թիւրքիա-

նըն գատըն, էրքէք վէսայիթ ի մատտիյէ ի-
թիպարըլա հէնուզ ինքիյաֆ էթմէմիշ պէօ-
յիւք մէնապիլ վար: Իշթէ պու գուտրէթլէր
պու կիւն մէյտանա չըգմագ իշին չալըշօր-
լար, գուտրէթ վէ նուր էտիլմէք իշին վէ-
սիլէ պէքլէյօրլար: Տիւնի զայլէլէր վէ միւլէս-
սէսէլէր պիր միլլէթին մէթաէթ ի ախլագի-
յէսինի վէ արալարընտաքի իթթիհատ ահէն-
կինի վիւճուտէ կէթիլիպիլի, ֆագաթ միլ-
լէթլէրին պունտան պաշգա մուլթազ վէ ազիմ
իսթիյաճաթը վար տըր վէ պու իսթիյաճաթը
թաթմին էտէպիլէճէք գապիլիյէթին էն մու-
հիմիլ իգթիսատի թէքեամիւլ տիր: Ասը
հազըրըն թէրագգընլէ կէօքս կէօքսէ կէլէ-
պիլմէք իշին օնուն ֆէնին, իսթիլար, ծնուն
սէնաթի նէֆիսէսի նագարը իթիպարա ալըն-
մալը վէ օնլարտան իսթիֆատէ էտիլմէլի տիր:
Միլլէթլէրին պէօյիւք վարիտաթը օլմալը
տըր, պու տա եալընըզ զըրաի վէ իգթիսատի
պիր թէքեամիւլ իլէ գապիլ օլապիլիլ: Պու
նօգթալար իւղէրինտէ թէրագգը, իւմրան վէ
գուվվէթ տէմէք տիր, վէ պունու վիւճուտա
կէթիլիէճէք միւլթթէհիտ, մէսուտ վէ սատըզ
պիր գալմ, եէնիլմէսի գապիլ օլմայան պիր
տէվլէթ եարատըր:

Հանայիլ քազիլիլ.— Մանասթըր պէլէ-
տիյէսինտէն պիր հէյէթ ի մուրախտասա՝ Պէլկ-
րատտա պաշ վէքիլ իլէ միւլագաթ էթտիքլէ-
րինտէ միւլարիլէյի անլէրի թէէմին էլլէմիշ
տիր քի, Սըրպիա հիւքիւմէթի Մանասթըրըն
Սըրպիայա իլհագընը գարարաշտըրմըլ օլուպ,
սուլն ահանամէսինին իմզալանմասընը միւլթէ-
ազըզ, Սըրպիա Մանասթըրտան Օխրիտայա
վէ օրատան Տուրացցօյա պիր շմէնտըֆէր
խաթթը ինչա էտէճէք տիր: Պու սօն մուհա-
րէպէտէն էվվէլ Սըրպիա թօփրաղը 48,000
քիլօմէթրօ միւրէպապա իտի, չիմտի Սըրպ
օրտուսունուն իշղալ էթտիլի գըթա 32,000
քիլօմէթրօ միւր. տըր, վէ էկէր չիմտի էլլին-
տէ օլանը հըֆզ էտէրսէ պիւթիւն Սըրպիա
80,000 քիլ. միւր. օլաճագ տըր: Պուլղարիա՝
մէվզուը միւլճատէլէ օլան եէրլէրի տըշարը
պրագարագ, 57,000 քիլ. միւր. արագի իշղալ
էլլէմիշ տիր, վէ եէնի Պուլղարիա 150,000
քիլ. միւր. օլաճագ տըր: Վէ էյէր եէնի թագ-
սիմտէ Մանասթըր, Օխրիտա, Փրէլէփ վէ վէ-
լէս Սըրպիատան ալընըզ Պուլղարիայա գամ

օլունուրսա, Սըրպիանըն արադիսի 60,000 քիւ-
միւր. յա թէնզիւ օլունուր վէ Պուլղարիանըն-
քի 150,000 տէն խայլի զիյատէ օլունուր: Պու-
արստա Սըրպլար վէ Պուլղարար հուտուտա
ասքէր տէօքմէքլէ մէշղուլ պուլունուրլար:

Հալիս քիօյարը.—«Նեյշըն» հալիս քիւլարը
հազգընտա շէօյլէ եազըյօր. «Լօրտ Մայօրըն րի-
յասէթի թահթընտա իճթիմա էտէն միւտաֆաա
հալիսէ գօմիթէսի պիր թազըմ դարարլար իթ-
թիխազ էյլէմիշ տիր: քէզալիք փարլամէնթին
հալիս միւտաֆաասը գօմիթէսի տախի թէք-
րար թէշէքթիւ էտիպ հէր. եէրտէն հիւքիմէ-
թին հալիս գուլվէթինի թէքիտ էթմէսինի
թալէպ էտիօրլար: Կէօրիւնիշէ նազարէն
հիւքիմէթ պուլ պապատէ պէօյիւք մասրաֆլար
էթմէյէ մէճպուր օլաճազ տըր: Գօրգուտա
մանթըզ օլմազ, միլլէթ պիր տէհշէթ վէ թէլաշ
իշինտէ տիր: Լաքին հալը հազըրտա էրօփ-
լանլար վէ հալիս կէմիլէրի ֆէննի հարպտա
ինգըլապ մէյտանա կէթիւրմիշ տիր եախօս ա-
մէլի պիր ալէթ ի հարպ աըր տէյու քիմ իտ-
տիա էտէպիլիւր: Շու սօն իքի սէնէ զարֆըն-
տա պուլունուր թէճրիպէսի տախի իճրա օլուն-
մըշ տըր: Իքի մուհարէպէ վուգու պուլտու
քի հէր իքիսինտէ մուհարիպլէր ֆէննի հար-
պա աշինա վէ օլտուգճա հալիս գուլվէթինէ
մալիք վէ իսթիմալ էթմէյէ խահիշքեար իտի-
լէր: Թարապուտա իթալիանլարըն հէմ կէ-
միլէրի հէմ իսթիմալ էտէճէք ատէմլէրի վար
իտի: Բէզալիք պուլունուտուգլարը մահալ պիր
չէօլ օլունպ հիշ պիր իսթիֆա եա մանիա եօզ
իտի: Եինէ տէ սայքի հիշ պիր չէյ եափըլմա-
տը: Հալիս զապիթլէրի տիւշմէնն մահալընը
թային էտէմէտիլէր վէ աթտըզլարը պօմպա-
լար օլ գատար թէճիւրսիզ իտիլէր քի Արապ-
լար պու հալատան կէլէն զիյանսըզ փաքէթ-
լէրի կէօրտիւքճէ ալգըշարլար իտի: Պիր սէնէ
սօնրա Պուլղարլար տահա չօզ մաքինալար վէ
ատէմլէր իլէ տահա մուհիմմ թէշէպպիւլէր-
տէ պուլունուտուլար: Օլ տաիրէտէ Ֆրահսըզ, ին-
կիլիզ, Բուս միւթէխաաըլար պուլլընտըրարլար,
եինէ տէ նէ՞ եափտըլար: Հիշ: Տեյլի Գրօնիզը
մուսպիլլէրինն ըափօրընա կէօրէ հալիս գուլ-
վէթինտէն պէքլէնիլէն հիշ պիր խըտմէթ իճ-
րա օլունմատը: Վազաա էտիրնէ իւզէրինտէ
չըզըպ տօլաշտըլար, ֆազաթ օ գատար եիւք-
սէքաէ իտիլէր քի հիշ պիր տազիզ մալլիմաթ

ալաւատըլար: Պիր զապիթ զանն էյլէտի քի
Սէլիմիյէ ճաւիսինն գուպպէսինէ պօմպա
պրազապիլտի, ֆազաթ պունուն տախի եան-
լըշ օլտուղը մէյտանա չըգտը: Եալընըզ շու
ֆաիտէսի օլմուշ քի հալալա չըգըպ Չաթալ-
ճատա էօն թապեալարա պէյաննամէլէր աթա-
րազ Պուլղար ասքէրլէրինն գուլվէ ի մանա-
վիլէլէրինի թազվիլէ էյլէյէպիլմիլլէր: Պու իսէ
տէյմէզ պիր ֆէտաքեարլըզ օլտուղու կիպի
ինկիլիզ ասքէրլէրին գուլվէ ի մանէվիլէսի
պուլ կիպի վէսայիթէ միւհթաճ տէյիլ տիր:
Մանօլրալարտա միւշահէտէ օլունան նէթի-
ճէլէր էլպէթ տահա մուվաֆֆազ իտիլէր: Պա-
զը ֆէննի թէճրիպէլէր ճէսարէթպախշ օլտու-
լար, եինէ տէ պուլ սըրտաա պիլէ հիշ պիր
տիւշմէն գօրգուտու եախօս էնտիշսի եօզ իքէն
իճրա օլունան մանօլրալար, իւք թէճրի-
պէ հալլինտէն էօթէ կէշմէմիշ տիրլէր: Եար-
մուլթտաքի սօն թէճրիպէտէ գօմանտան Սամ-
սօն էփէյի եիւքսէյէ չըգտը իսէ տէ տիւշմէն
ֆիլօպընն եէրինի պիլէ քէշֆ էտէմէտի, օլսա
օլսա օ ֆիլօտա մուլթազամ մարգօնի ալէթ-
լէրի օլտուղունը անլայապիլտի: Հալը հա-
զըրտա պիր Տրէտնօթ եէրինէ 2400 երօփլան
եափմազ թալէպ էտէն գօրգազլարըն թէլաշը-
նա մահալ եօզ տըր: Տիւշիւնմէյօրլար քի պիր
srksloթտա ազ մէմուրա վէ 800 ասքէրէ ին-
թիյաճ վար իքէն 2400 երօփլանը իտարէ էթ-
մէյէ 5 միսլի զայէթ թալիմլի մէմուրլար վէ
փիլօթլար (տիւմտար) լազըմ տըր: Հալիս կէմի-
լէրի փէք պէօյիւք պիր իրթիֆաա չըգամազ
չիւքի պալօնը շիշիրմէք իշիւն չօզ հիսթօճէն
միւհթաճ տըր վէ հէր իսթէտիլի եէրտէ էնէ-
մէզ: Հալմանըն պօզուգլուղու անը խարապ է-
տէր: Կէշմիշ ըափօրլարըն իւզէրինէ մուհարէ-
պէ թէշիլքէսինի զամմ էյլէ, օլ վազթ հալիս
կէմիսինն գոյմէթի զալմազ: Հաթթա հալիս
մէսէլէսի օլմազսա պիլէ թօփլար իշիւն պուն-
տան էյի պիր նիշանկեահ օլամազ: Էրօփլան-
լար վազաա թօփ մէնզիլլինտէն էօթէ ուշապի-
լիլլէր, լաքին օ եիւքսէքլիքտէ գէմին պիր իա-
րիթա կիպի կէօրիւնիւր, վէ աթտըզ պօմպալա-
րը հիշ պիր վազթ մազսուտինէ իսապէթ էթտի-
րէ մէզ: Եինէ տէ Էրօփլանլար գէմինտէն նշանա
հէտէֆ օլտուղլարընը կէօրտիւք: Վէլէվ վուրա-
պիլտէ պիլէ զաթէն շիմաթի հարպ սէֆինէ-
լէրի վէ իսթիւքեամլար եօգարըտան կէլէն
կիւլլէլէրէ տայանմազ իշիւն եափըլմըշ տըր-
լար: Շիմաթի թօփլարտան աթըլան կիւլլէ-

լէր թամմ հոգարդտան տիւշեր կիպի աթըրը-
յօրլար, չու ֆարգ իլէ քի տահա պէօյիւք պիր
սիւրաթ վէ տահա տագիւք պիր նշան ալարադ
աթըրըրլար վէ իսթէտիյի գատար թէքէրրիւր
օլունուր, իմտի 15—16 փարմադ կիւլէլէրէ
տայանմադ իչիւն կէօյէրթէսի զըրհ իլէ զապլը
հարպ սէֆինէլէրիմիդ՝ հաւատան կէլէն՝ պիր
գաչ ուֆադ պօմպալարտան գօրգաճաղը-
նա ինանմադ մագուլ տէյիլ տիր: Լաքին
պունու թալէպ էտէնլէրին պիր պուրհանը վար,
«Մատէմ քի Ալամանիանըն վար, պիզիմ տէ
օլմալը տըր:» Պէօյլէլէր աչնի զէմանտա ասը-
լարտան պէրու ինանլար արասընա պիրա-
տէրլիք վէ սէլամէթ նէշը էթմիշ օլան սէմա-
վի ասայիչի տախի իխլալ էտիյօրլար:»

Մր. ֆիրիօն Մօրկանըն վասիյեքնամեսի.—
Կէլէնլէրտէ Բօմատա վէֆաթ էտէն միլիօնէր
Մր. ֆիրիօն Մօրկան՝ պրագմըշ իտիյի վասի-
յէթնամէնին իպթիտասընտա չու սուրէթլէ
պէյան քէֆեար էլլէմիշ տիր: «Բուհուլը պէ-
նիմ ինչաքեարընն էլլէրինէ թէսլիմ էտէ-
րիմ վէ չունա քեամիլէն էմինիմ քի քէնտիսի
անը խէլաս էթմիշ վէ քէնտիսին զիգըմէթ
գանըլլէ հըյգամըշ օլարադ, անը Սէմալի փէ-
տէրէ լէքէսիլ իզհար էտէճէք տիր: Վէ էվ-
լատլարըմտան րէճա էտէրիմ քի հէր հալտա
վէ հէր պիր շախսի ֆէտաքեարըլը տէրիւն-
տէ էտէրէք չու միւպարէք թալիմի իսթիլ-
զամ վէ միւտաֆաա էթսիլէր քի Յիսուս
Քրիստոսուն պիր տէֆա թագտիմ օլունան
գանը իլէ վէ հալընըգ անըն իլէ կիւնահլար
իչիւն քեամիլ քէֆարէթ թէտարիք էտիմիշ
տիր:» Պէօյլէ պիր ամէլի ասէմին վէ էնսի
հայաթընտա հիչ պիր քիմսէյէ միւտահանէ էթ-
մէմիշ օլան պէօյլէ պիր ճէսուր գաթըն՝ քէնտի
տինի իթիգատընը պու սուրէթլէ իֆատէ էթ-
մէսինտէ հէր քէս անճադ ճիտտի պիր թագ-
րիւր վէ սամիմի պիր չէհատէթ էտէրլէրի կէօ-
րիւյօր: Մր. Մօրկանըն պու իֆատէսի տինին վէ
հրիսթիյանըլըն քէնտի հայաթընտա նէ՝ տէ-
րին պիր թէհսիր իչէտիյինի կէօսթէրմէքէ
պէրապէր, չու մատտիյուն ասընտա, իչ ալէ-
մինտէ պիլէ մանէվի հայաթ էսասլարընն
նուֆուղու զահիր օլտուղունը իսպաթ էլլէմիշ
տիր: Պիզիմ զէնկիլնլէրիմիդ՝ սէրվէթ իլէ տին,
մատտի զանիմէթլէ մանէվի պասար իթթի-
ֆադ էտէմէգ տէյու զանն էտիյօրլարսա եա-
նըլլօրլար:

ՄՈՒՒՍԱՊԵՐԱԹ

ՊԻՐ ՇԵՀԱՏԵԹ

ՎԵՐ. Մ. Կ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ, ՆԻՒ ԵՐԴԳ

Աթիտէ զիքրի կէլէն խուսուսաթըն իսթի-
մալէն շախսըմտան մատա պիրինէ սօղրուտան
չումուլը հօգ իսէ տէ, պէլքի կէրէք մինպէր-
տէ կէրէք նսաւրանտա օլան պաղը պիրա-
տէրլէրէ միւֆիա օլուր իւմիտինտէն նաչի գա-
լէմէ ալընմասը միւնասիպ կէօրիւլմիւշ տիր:

Մէրհում փրօֆ. Ալիքսան Պէգճիկան իլէ
ալագամտա իւլ մէնգիլ կէօրիւլմիւ: Չօճուղը-
ղըմ զէմանընտա՝ շակիրտի, սօնրա աչնի գօ-
լէճաէ խօճալըգ վագիֆէսիյլէ րէֆիլի վէ տա-
հա սօնրա քիլիսէսինին վաիզի վէ ֆամիլեա-
սընըն չօպանը օլտուլմ: Պու իւլ միւտաթէթլէրի
շակիրտիք, րէֆիլիք վէ տօսթլուգ քէլիմէ-
լէրիյլէ թաւսիֆ էտէպիլիւրիմ: Պիրինճիտէ ան-
տէն չէքինմէյի, իքինճիտէ անա հիւրմէթ էթ-
մէյի վէ իւլիւնճիտէ անը սէվմէյի էօյրէնտիմ:
Ֆիքրիմի տօլտուրան չօգ խուսուսալարտան
անճադ հրիսթիյան էօմրիւնէ վէ վաիզիլմ մէ-
մուրիյէթինէ թէալիւգ էտէնլէրի թէֆրիգ ու
թագտիմ էտէյիմ:

Խրիսթիյան էօմրիւնէ տախիլ օլմաղըղըմ
պապընտա Ալլահըն գուլլանտըղը իլք ալէնի
վէ էն պէլլի վասըթա պու զաթ օլտուլ: Գօ-
լէճաէ թալէպէլիյիմ էսնասընտա պիր սէ-
նէ պաշը միւնասէպէթիլլէ Հայիկ ինճիլի քի-
լիսէտէ վագթըն գըսալըղը հագընտա իրատ
էթտիյի նուլթ գտէրունիմտէ միւլթալի օլարադ
Ալլահըն Բուհընն իչլէմէսինին պաշալիլըն
օլտուլ: Պատէհու ախէր թէսիւրաթ թէտրիճէն
զամմ օլունմաղլէ չօղա վարմազտան Գրիստո-
սա րէսմէն պիաթ էթմէքիլիյիմ վագը օլտուլ
իսէ տէ, պիտայէթ նօգթասը մէգքիւր սապահ
վէ օլ նուլթ տըր: Պու քէյֆիյէթի վուգուրն-
տան 23 սէնէ սօնրա պիր կիրակի աչնի քիլի-
սէնին տէրունիտէ իլք տէֆա օլարադ զիքր
էթտիյիմտէ, մէրգումըն՝ սիմասընտա տէրհալ
հասըլ օլան հայրէթ ու սիւրուր ունուլթմայա-
ճաղըմ մէնգարէլէրտէն տիր:

Էօմրիւմտէ իւլ տէֆա մէմուրիյէթի րուհա-
նիյէտէն ֆիրար էթմէյէ գուվվէթիճէ
իղվա օլունտըմ: Պիր տէֆա Թիւրքիատա
վէ թէքրար Ամէրիգատա էօնիւմտէ թի-
ճարէթ գափուսը ալըտը վէ հաթթա կիր-
միշ օլսա իտիմ, չիմտիյէ պիր միլիօնատէր տէ

պէն օլուր իմիջիմ տէյու հազգըմտա սէօյլէնէն հէրլի վէ էնէպի տօսթլար պուլունույօր: Տահա էվլէլէրի տէ թըպպ մէքթէպինէ կիրմէք հազգընտա ճիտտէն տիւշիւնմէքլիյիմ օլտու: Չէնկին պիր թիւճճար օլաճադ խալիյիմէ ասլա էմին տէյիլ իսէմ տէ, 'էմսալըմըն թէճրիւպէսինտէն էօլէրէք էյի պիր հէքիմ հա ճէրրան օլմագըղըմ ինթիմալըն խարիճինտէ տէյիլ իտի: Հէր նէ իսէ, Ալլահ հա պէնի հա տիւնհայը պիր պէլատան խէլաս էթմէք իւզրէ ֆիքրիմին ազընթըսընը պիր ախէր մէճրաս չէվիրտի իսէ, գուլլանաղը վասըթլար արասընտա պէլքի էն պէլլիսի հինէ պու զաթ իտի: Միւմարիլէյի վաիլլիք մէմուրիյէթինի ինթիխապ էթմէքլիյիմ վէ վաիլ մագամընտա Հայիկ ինճիլի քիլիսէ իլէ նաճղէտէնմէքլիյիմ իլիւն խապէրիմ օլմայարագ չօդ էմէք յարֆ էթտիլինի սօնրա անլամաղա ֆուրսաթըմ օլտու: Մէքքիւր քիլիսէ 15 սէնէլլիք մէմուրիյէթիմտէն հէր նէ աէրէճէ միւսթէֆիտ օլտու իսէ, պուլնտան տօլայը միննէթտար օլտուղը պիր դաշ իսմլէրտէն պիրի միւթէվէֆֆա տօսթըմը տըր:

Պու միւնասէպէթլէ ուսուլը մէվիլլէ ճիհէթիլլէ պանա տօլայըտան խըտմէթինի զիքը էթմէլիյիմ: Բէնտիսի րէսմէն պիր վաիլ օլմայըպ, հաթթա խաթիպտէն զիյատէ միւտէրիս իտի իսէ տէ, ալէնէն քէլամ էթմէսինին թարղընտա վաիլլէրի ճէլպ ու թէնվիր էտէն հալլար վար իտի: Էն պէլլի խուսուսիյէթի ֆէսանք թապիրիլլէ իֆատէ էտիլէպիլի: Ֆիքրի պէրրագ կէօրիւր վէ լիսանը պէրրագ սէօյլէր իտի: Տէրին հազիզաթլարը սաֆի ուսուլպ վէ չէֆֆաֆ քէլիմէլէր իլէ իֆատէ էթմէք իսթիտատը իլէ միւթթասըքի իտի: Սէնէլլէր սօնրա թահսիլ իլիւն Ամէրիգայա կէլիպ ուսուլը մէվիլլէ տէրսի ալտըղըմտա վէ պազը մէչհուր վաիլլէրի տինլէտիլիմտէ, հազիզի պէլաղաթ ֆէսահաթը լիսանտան իպարէթ օլտըղընա գանարագ, պիր վաիլ հալինտէ արգամը պիլադիքէ վէ եիւզիւմիւ ֆէսանքէ չէվիրտիմ քի քէյֆիլլէթին պէօյլէ օլտըղընա չիմտիլլէտէք կիւթտիլլիմ իւլ քիլիսէ տէ չէհատէթ էտէպիլիլ: Պալատա իմա էթտիլիմ վէճի իւզրէ պու խաթթ իւզէրինտէ իւք վէ էհէմ տէրսի, ուլումը թապիրիլլէ խօճամտան էօյրէնտիմ: Անըն սաֆի վէ չէֆֆաֆ սէօյլէյիլ ֆէնն ի քէլամ խուսուսընտա պիրիճիք տօղրու ճատտէ տիր տէյու տիւշիւնտիւլիմ թարիլլէ կիրմէմէ միւթսիր վասըթա օլմուլ տըր:

Փրօֆ Պէզճիհան իլէ էն սըզը ալագամ Հայիլ ինճիլի քիլիսէնին խըտմէթինէ կիրտիլիմ սէնէտէն պաշլար: Օլ միւտտէթ զարֆընտա քիլիսէտէ ազա վէ իչճի մագամընտա վաիլլէ իազարէն վազիլլէթ վէ մուամէլէսի դայէթ ճալիպ ի աիգգաթ տըր: Մէքքիւր քիլիսէ 20 սէնէ ազտէմ հալա օլտուղու միսիլլու, թիւրքիատա էն պէօյիւք, էն միւթէալլէմ վէ էն գուլլէթլի ինճիլի ճէմաաթ օլուպ, պէն իսէ անճադ 2 սէնէ (օ տա պիր ախէր տիյարտա) վաիլլիք էթմիլ վէ սիննճէ չօդ կէնճ պիր քիմսէ իտիմ: Բիլիսէնին պաշընտա օլան նամտար վէ թէճրիպէքհար զաթլար, (մէսէլա՝ Պատ. Գարա Գրիգոր, Փրօֆ. Յովհ. Գրիգորիան, Փրօֆ. Սարգիս Լիւնհան, Ատուր աղա Նիզիլիհան վէ սաիրէ) հաթթա անլէրտէն հէր զանղը պիրի եալընը պաշընա, նիչէ ճէմիյէթլէրտէ կէօրաիլլիմիւլ միսիլլու «Աղա» եա «Ջոլ», մուամէլէսինտէ պուլունտա խալիլէր գօլայճա կէնճ վաիլլի թէօքէլիտիպ էմէքլէրինի մէյուսիլլէթ իլէ նէթիճէլէնտիլլէրիլլէր իտի: Պուլը եալիմագտան իսէ, իւք կիւնտէն քէնտի քէնտիլլէրինի կէրի չէքմէք, վաիլլի իսէ ճէմիլլէթին թամմ էօն խաթթընա սիւրմէք հօլունտա պուլունարագ, ֆիլիլէն ճէմիլլէթէ՝ «Արթըգ գըլաղուղըմը պու կէնճ օլաճադ տըր» տէմիլ օլտուլար: Իչպու ֆէտաքիպը վէ տուրէնտիլ մուամէլէտէ Փրօֆ. Պէզճիհանըն պէօյիւք հիսսէսի օլտու:

Միւմարիլլէյի պիր ծոլս մագամընտա պիւթիւն ճէմիլլէթէ չահանը իմթիսալ պիր նումունէ օլտու: Բէնտի քէնտիսինի վաիլլին րիյասէթի թահթընտա քիլիսէնին թէրագըսը էմրինէ վագֆ էթտի: Ալլահըն պէյթինի քէնտինին խանէսի կիպի սէվէր իտի: Ալէնի իպատէթ խըտմէթլէրինէ քէմալը սատագաթլէ միւտալլէմէթ էտէր իտի: Խաթթալըգտան պաշգա պիր սէպէպ, Կիրակի սապահըն տէրս խըտմէթինտէ պէօյիւք պիր սընֆա միւտէրիսիլլիք վագիֆէսինտէն անը մահրում գըլմագ իտի: Էօյլէնտէն սօնրա վագ խըտմէթինէ թամմ վագթընտա վէ Բիթապը Մուգգատտէսի էլինտէ օլարագ կէլիլ վէ սօն տագիլլէ գատար քէմալը վագար ու սիւրուր իլէ տինլէր իտի: Հաթթա զարֆընտա Երեքաթթի ազլամըն տուա ճէմիլլէթինտէ վէ Ուրբաթ ազլամըն նութգ եա թէֆսիր խըտմէթինտէ քիւրսիւսիւ պիւս իսթիմնա տօլու օլուր իտի: Տուա ճէմիլլէթինէ տէվամ ու սատագաթլը վէ անա հիսսէտար օլ-

մասընըն թարգը խուսուսէն մէտհէ շահան օլ-
մաղլէ, սանքի հէր թէճէմմիւտէ հա տուա
չէքլինտէ, հա պիր իլահի թաղտիմի իլէ, հա
զըսսա վէ տօլղուն քէլամ իլէ, սէսի իշիտի-
լիր իտի:

Միւսթէմի հալինտէ թութաղը մէվգիի զիքը
էթմէլիյի: Հէր ճէմիլէթտէ մինպէրի պիլէրէք
պիլմէյէրէք մուախէզէ էթմէքտէն քէյֆ տույան
զրիթիքաճը ատէմլէր պուլունուր, պաղըլար
վազ հազգընտա էյի պիր սէօզ սէօյլէմէմէյէ
հէմինլի տիրէր: Փրօֆ. Պէզճիհան պու քէօ-
թիւ խույտան արի իտի: Վաիզին թէէսիրինի
զըրաճազ պիր կէօնէ մուամէլէտէ պուլունմազ
իտի: Այնթապտա պուլընտըղըմ 15 սէնէ զար-
ֆընտա պէնի թաղրիպէն 2,000 տէֆա տինլէ-
տի իսէ տէ, պէս պիր տէֆա (օ տա մախֆի-
ճէ) պիր թէք լուղէթին սուրէթ ի իսթիմալընը
թասհիհէ գալգըշտըղընը խաթըրլարըմ: Պու
քէյֆիլէթ՝ վաիզին գուսուրսըզ օլտըղընա տէ-
յիլ, իլա միւսթէմիին ֆիրասէթլի օլտըղընա
տէլալէթ էտէր: Պիր աթ գաթէն պարիկը իսէ
գամըլանմազլէ քիհէլան օլմազ, քիհէլան
իսէ գաթէն գամըլ իսթէմէզ իտիյինի պիլէն
պու պէօյիւք ատէմ վազը վէ վաիզի զրիթի-
քա էթմէզ իտի: Պէրաքս աղօթարանը խըն-
ճախընճ տօլտուրան իզտիհամըն արասընտա
մինպէրէ էն զիյատէ տէվամ, տըզգէթ, վա-
զար վէ աչգ իլէ գուլազ վէրէն սիմա անընքի
իտի:

Քիլիսէնին ումուր ը տախիլիյէսինէ կէլին-
տիքտէ, օրատա տախի մուամէլէսի իմար է-
տիճի նէվտէն իտի: Հէման քիւլիւք օղու
սիննինտէ օլան չօպանը քէնտի ալուճունա ալ-
մաղա չալըշմատը: Անըն իլէ ալազասը խօճա
չալիրտ ալազասը տէյիլ, իլա ծռլս երեց ա-
լազասը իտի: Չօպանըն իսթիգլալիյէթ հա լի-
յազաթընա խալէլ կէթիրէն հա ճէմիլէթ նա-
զարընտա անը քիւլիւտէպիլէն մուամէլաթտան
իսթիրազ էթտիքտէն մատա, տաիմա գամլմ
իւզէրինտէ անըն րուհանի նուֆուզընը վէ ի-
տարէ էմրինտէ անըն սէլահիյէթինի իպգա էթ-
մէք թարաֆընը իսթիսհապ էտէր իտի: Քէն-
տինէ փէք հազընտան ալազատար օլան մէսէ-
լէլէրտէ պիլէ պու խաթթ ը իսթիգամէթտէն
սափմատըղընը պիլիրիմ: Տիշարըտան պազան
պազը սէյրճիլէր պու իքի ատէմին մապէյնին-
տէքի ալազայը թէֆսիրտէն աճիզ գալտըլար:
Մէսէլէտէ սըրը վար իսէ, փէք աշիքեար օլան
նէվտէն տիր: Փրօֆ. Պէզճիհան իլք կիւնտէն

պէրու քիլիսէնին քեաֆֆէ ի ումուրընտա չօ-
պանը րէիս մազամընտա թանըլըպ, քէնտիսի
ամիր տէյիլ, իլա իշտաշ օլմազ հօլընը թութ-
տու: Պունը անճազ պէօյիւք ֆիքրլի վէ կէ-
նիլ գալպը օլան պիր ատէմ հափապիլիր իտի:
Հէր մէսէլէտէ իթթիֆազ ը էֆքեար միւսթին
օլմատըգտոն մատա պազէն ալըր տիւլմէքլիք
վազը օլտու իսէ տէ, հէր սըրատա թարա-
ֆէյնին հիւրմէթ վէ մուհապպէթ հիսսի պազի
գալտը վէ իսթիսթիյան րուհը իլէ հալ էտիլէ-
մէյէն հիլ պիր միւսթիլ զուհուր էթմէտի: Ճէ-
միլէթլէրիմիզտէ պու ճինստէն աղալլի պիրէր
ատէմ պուլունսա, քիլիսէ նիզալարը վէ չօ-
պան իսթիֆալարը հէման հէման իմքեանսըզ
օլուր:

Պու մէսէլէյին քիլիսէնին էօմրիւնտէ հասըլ
էթտիլի սէմէրէլէր հէր ճիհէթլէ քէնտինի մէմ-
նուն վէ միւսթէրիս գըլտը: Քիլիսէնին ալէնի
խըտմէթլէրինէ սըրֆ ֆարզ հիսսինտէն նաշի
օլմայըպ իլա րուհանիճէ իսթիֆատէ էթմէք
էմէլիյէ տէվամ էթմէքլէ, չախսի իսթիսթիյան
էօմրիւնտէ անըն պէրէքէթլէրինի կէօնէնտի:
Ճէմիլէթլէն մատտի վէ մանէվի գուվլէթլէ-
րինին թէշքիլ ու թանղըմը սայէսինտէ քիլիսէ
պիր մունթազամ օրտու միսալի մէլէքիւթ ուլ-
լահ իլիւն իլէտիլինի կէօրտիւքճէ գալպի գա-
րըշգսըզ սիւրուր իլէ միւֆթէլիսի վէ միւպ-
թէհիճ օյտու: Ֆամիլիսաը իլէ ալազամ չօպան
իլէ սիւրիւնին ալազասընըն հէր մէնզիլինտէն
կէչէրէք, թէքար պէ թէքար հէմ սէֆա-
պախ շտաղարտա հէմ էօլիւմ կէօլիլէսի տէ-
րէսինտէ պիրլիքտէ պուլունտուզ: Շախսի ա-
լազամը՝ Քրիստոսըն պէշարէթլինին միւսթէ-
րէք զէմինի իւզէրինտէ գալմ օլուպ, սօնա
գատար սամիմի գալտը: Սօն սէնէլէրտէ մա-
պէյնիմիզի ալըրան տէրեա վէ գարալար Ալա-
հըն իշի հազգընտա գօնուշմաղա էնկէլ օլմա-
տըղտան մատա, հաթթա չու ճէսէտճէ միւֆա-
րազաթ հիսսի վէ իսթիյարըղըն եիւքիւ իլէ
պէրապէր չօպանսըզ քիլիսէնին էնտիլէսի խա-
րիգիւլատէ իշթիյազ իլէ վէ սըզ սըզ մէքթուպ
հազմազա քէնտինի թէշվիզ էթտի:

Պանա խիթապէն սօն մէքթուպընըն իլք
իպարէսի շէօյլէ տիր: «Եէնի սէնէտէ հազտը-
ղըմ իլք մէքթուպըմ տըր, պու չիւրիւք գու-
լիպէմին մուսթէլիֆ թարաֆլարընտան թօփ-
րաղլար տէօքիւլտիւլիւ հալտէ՝ էսքիսինտէն
հէնի սէնէյէ կէչմէյէ միւսաատէ օլունտըղըմ
իշիւն Անըն իսմինէ թէշէքքիւր էտէրիմ:» Չօ

կիւն կէշմէզտէն գուլիպէ երզըլտը: Շախսէն օրատա հազըր օլուպ քիւլիւ քիւլէ վէ թիւ-
րապը թիւրապա թէսլիւ էթմէք արզու էսէր
իտիւմ: Էվլատընտան իքիսինի նիքեան մէզ-
պահընտա իսթիգպալ էթմիշ, իւչիւնիւ քիւլի-
սէնին ազալըղընա դապուլ էթմիշ, իւչ հա-
տէօրտիւնիւ Բապպուտա թէվլիտ էթմիշ վէ իքի-
սինին թապուլթը էօնիւնտէն մէզարա եիւրիւ-
միւշ օլտըղըմ հալտէ, քեաշքի անըն թօփրա-
րազը իւզէրինէ քիւլիսէնին սօն ալինին իճրա
էթմէք իսթիյազընա տա նաիլ օլա իտիւմ:

Փրօֆ. Պէզճեան պէոյիւք պիր զաթ վէ չօգ
թարաթը պիր առէմ օլմաղլէ, անըն էօմրիւ-
նիւն ֆարզըլը ճիհէթլէրի հազգընտա չօգ շէյ
տէնիլէպիլիւր իսէ տէ պէն անճագ մէմուրիյէ-
թիմէ թէմաս էտէն ճիհէթ հազգընտա սէօյլէ-
տիւմ: Անը սէնա էթմէյէ չալըմայըպ, անճագ
Ալլահըն իսմինին մէճտի իչիւն պիլտիյիւմ պիր
իքի իսուսուսաթը շէհատէթ թարիպիյէ պիքը
էթտիւմ: Պէօյլէ ալիւմ, աինտար, տուրէնտիշ,
զայրէթէշ վէ քիլիսէփէրփէր պիր ճան՝ քի-
լիսէ չօպանը օլան գուլլարա մինթարաֆուլլան
իհսան օլընան էն զիդըյմէթ աթիյէ տիր:

ԽԱՍԹԱ ԱՏԷՄ

ՏՕԳ. ԼԷՓՍԻՒՍ

Նիկոլա Ա. վէ Լօրտ Սէյմուր.— 1853
Յունվ. 9 իտի: Բուսիա իմփէրաթօրը Նիկոլա
Ա. Ինկիլթէրրա սէֆիրի Սըր Ճօրճ Համիլթըն
Սէյմուր իլէ միւլազաթ էթմէք իչիւն, պէօ-
յիւք փրէնսէն Հէլէնանըն խանէսինէ տալէթ
օլունմուշ իտի: Շախսի պիր միւլազաթ էս-
նասընտա, կէօյա թէսաաիւֆի օլմուշ կիպի,
իմփէրաթօր Ինկիլթէրրա սէֆիրինէ՝ Շարգ
մէսէլէսի հազգընտա քէնտի էֆքեարընը պէ-
յան էթմէք իսթէյօր իտի: Էվլէլ էօյլէ պիր
թասավիուր ալընտը քի, իմփէրաթօր, քէնտի
ասլ էֆքեարընը քէթմ էտիյօր իտի, լաքին
միւլաքալէմէ էսնասընտա միւլարիլէյհ պէյան
էթտի քի թիւրքիանըն սէրիէն խարապ օլա-
ճաղընը հիսապա ալմագ լազըմ վէ պինսէն
ալէյհ պու մէսէլէ էթրաֆընտա Բուսիա վէ
Ինկիլթէրրանըն թամմ վազթընտա իթիլաֆ
էթմէլէրի արզուլու տըր: «Օմուզլարըմըզ իւ-
զէրինտէ խասթա, զայէթ խասթա պիր ա-
տէմ վար» տէտի իմփէրաթօր: «Վէ լազըմ
օլան թէրթիպաթ հափըլմագտան էվլէլ պու
խասթա պիր կիւն ափանսըզ էօլիւրսէ, պիզիւմ
իչիւն փէք պէօյիւք պիր պէտպաթիլըզ տնր»:

«Խասթա ատէմ» սէօղիւ օ կիւնտէն իթի-
պարէն տէվէրան էթմէյէ պաչաաը: Ինկիլ-
թէրրա սէֆիրի, իմփէրաթօրըն պէյանաթընը
Լօնտարայա իսպար էտիպ քէնտի միւլաքա-
թընը չու վէճիլէ խիւլասա էյլէտի: «Հէր նէ
գատար Բուսիա՝ թիւրքիանըն խարապընը իս-
թիսալ էթմէք իչիւն, աչըգտան աչըղա Իս-
կիլթէրրա իլէ պիր անլալըշա կէլմէք իսթէյօր
իսէ տէ, Ինկիլթէրրա՝ անճագ տէվլէթի Օս-
մանիյէնին խարապընը մէն էտէն պիր իթիլաֆ
թէշքիլ էթմէք արզու էտէպիլիւր»։ Իքինճի
միւլազաթտա Նիկոլա իմփէրաթօր տահա զի-
յատէ թէֆէրրուսթա կիրտի: Քէնտինին՝ Գա-
թարինէ գրալիչանըն խիւլիսա վէ փրօղրամ-
լարըլա պիր ալազաաը օլմատըղընը, զաթէն
վասի օլան տէվլէթինին հուտուտլարընը թէվսի
էթմէյէ խահիլէր օլմատըղընը վէ թիւրքիա-
տան տաիսի պիր գօրգուսու օլմատըղընը պէ-
յան էթտիքտէն սօնրա, սէօղիւնէ շէօյլէճէ
տէվլամ էթտի: «Անճագ, պու հիւքիւմէթ տա-
խիլինտէ միլիօնլարճա իրիսթիյանլար վար,
վէ պունլարըն հուզուզուսու միւտաֆաա էթ-
մէյէ օլան հազգըմ, մուհէտէնամէլէրլէ թէէ-
մին էտիլմիշ տիր»։ 1774, Յուլիս 21 տէ ագտ
օլունան Քիւլիս Գայնարճա մուհէտէսինի
իմա էթմէք իսթէյօր իտի, զիրա պու մուհ-
հէտէտէ Սուլթան՝ իրիսթիյան թէպաասընը
մուհաֆազա էտէճէլինի վատ էթմիշ վէ պուն-
տան իսէ, Բուս տիփլօմաթլարը, Չարըն՝
թիւրքիա տախիլինտէ պուլունան տինտաչլարը
իւզէրինէ հազըլ հիմայէսի պուլունտուղունու
իսթիտլալ էտիյօլար իտի:

Իմփէրաթօր շէօյլէճէ տէվլամ էթտի: «Պէն
չու հազիգաթը սէօյլէյէպիլիւրիւմ քի, հուզու-
զումտան զայէթ միւլթէտիլանէ վէ միւլթէէն-
նիյանէ իսթիֆա էտիյօրում, պունունլա պէ-
րապէր, պազը մուայլէն վազիֆէլէրիմի իյֆա
էթմէքտէն կէրի տսւրամամ: Պիզիւմ տինիմիզ
չարգտան կէլմիշ օլտուղու իչիւն հէմ պիզտէ
պազը իհթիսասաթ թէվլիտ էտէր, հէմ տէ
էօստէմիզէ պազը վազիֆէլէր թահմիլ էտէր,
վէ պիզ պունլարընազարը տիգգաթտան տուր
թուլթամայըզ: Շիմտի, թիւրքիա կիթ կիտէ օ
գատար գաաֆա տիւչար օլույօր քի, անըն
հայաթընը ուզաթմաղա նէ գատար տէ արզու
էթսէք, —վէ կէչէն ազլամ սիղէ սէօյլէմիշ
օլտուղում վէճիլէ անըն հայաթընըն ուզամա-
սընա սիզին գատար արզու էթտիյիմէ էմին
օլապիլիւրսինիզ— օլապիլիւր քի պիր կիւն ա-

փանսըզ օմոգոմոմոգտա գալսըն: Պիղ էօ-
լիւյիւ տիրելտէմէյիդ: Պինաէն ալէյն, մատէմ
քի թիւրքիա, պիր տահա գալգամամագ իւղրէ
տիւլիւյօր, տահա էյի օլմագ մը քի պու վա-
գաայը էվվէլճէ քէշֆ էտիպ պիր անլայըչա
կէլէլիմ վէ պէօյլէճէ պիր էվրօփա մուհարէ-
պէսինին էօնիւնիւ ալալըմ:

Սէֆիթ, քէմալը իհթիրամլա չու ճէվապը
վէրիր:

«Հիւքիւմէթ ի մաթպուէմ, վուգուը մէշ-
քիւք օլան հատիսէլէր իչիւն ալէսսէվլէյէ
թէահհիւտ ալթընա կիրմէզ: Էտքի պիր տօսթ
վէ միւթթէֆիդին միրասը էլտէ էտիւմէք իս-
թէնիւտիյինտէ, ինկիլթէրրատան խոսսումէթ-
տէն պաշգա պիր չէյ մէմուլ էտիւմէմէլի տիր:

— «Պէն սիզինլէ պիր տօսթ վէ անքըլմէն
մագամընտա գօնուչմագ իսթէրիմ, — տէվամ
էթտի իմիէրաթօր, — «էյէր պու մէսէլէտէ ին-
կիլթէրրա վէ պէն իթիւաֆ էտէպիլիր իսէք,
պաշգալարընը տիւլիւնմէմ: Պաշգալարըն տիւ-
չիւնտիւքլէրի վէ եափտըղլարընը պէնիմ ի-
չիւն պիր էհէմմիլէթի եօգ սըր: Ճիտտի դօ-
նուչալըմ: Էյէր ինկիլթէրրա պիր կիւն իս-
թանպուտա ելէրէչմէք տիւլիւնիւյօրսա, պունա
միւսաատէ էթմէյէճէյիմ: Պանա կէլինտիքտէ
պէն օրայը միլք էթմէք մագսէտիլլէ ելէրէչ-
մէմէյի թէահհիւտ էթմէյէ հազըրըմ: Միլ
էթմէք մագսէտիլլէ տէտիմ, գիրա օլապիլիր

քի, էվվէլճէ պիր անլայըչա կէլինմէգտէն իչ-
լէր պաիթա հալալէ օլուուուրսա, բէհին հա-
լինտէ սաղլամագ իչիւն իսթանպուլը գապթ
էթմէյէ մէճպուր օլուրըմ:

«Խասթա ատամ», թապիրի աճէպանէ՞ գա-
տար իսթիհգա օլուուուր սըր, գիրա թիւր-
քիանըն էօլմէյէ նիլէթի եօգ կիպի կէօրիւնիւ-
յօրտը: Մաճաֆիհ, Բուսիա իմիէրաթօրուուու
թէչիւսա էթտիլի իլլէթին պիր էսասը վար ի-
տի: Տէհրլէրճէ եաշամըլ օլան սէվլէթլէր փէք
չափուգ էօլմէյլէր: Էթմէլէրի իչիւն տալի
վագթ իսթէր: Վէ պու խասթանըն պաշը ու-
ճուստա ինկիլթէրրա կիպի հաղիդ պիր տօգ-
թօր պէքլէտիքճէ, չիւպէսիդ անըն էօմրիւ
ուղայապիլլէճէք իտի: Թիւրքիանըն խասթա-
լըղը 60 սէնէ էվվէլտէն իպթիտար էթմէմիլ
տիր: Անըն տէվրէ ի ինհիթաթը 200 սէնէլիք
պիր թարիխի իհթիվա էտէր: Հաթթա 17նճի
ասըն նիհայէթլէրինէ տօղրու, 1683տէ Վիէն-
նա մուհասէրէսի գէմանընտա, տէվլէթ ի Օս-
մանիլէնին ազամէթինին սէմթ իւր րասընա վա-
սըլ օլմուչ օլտուղու պիր միւտաէթտէ, Պարօն
ֆօն Պլամիէրթ թիւրքիայը «գօգմուչ լաշէ»
թէսմիլլէ էտիյօրտը: 17նճի ասրտան պէտէն
թիւրքիանըն ինհիթաթընը կէօսթէրէն աթի-
տէքի ճէտվէլ շայանը թէտաղիդ տիր:

Էվրօփասա 1682տէն պէտէն թիւրքիանըն ինհիթաթը
(Վիէննա մուհասէրէսիմէն իրիպարէն)

Թիւրքիանըն էվրօփասաթի արագիսինին վիւսաթը 1,011,891 միւրէպալա քիլօմէթրօ իտի:

Թարիխ		Միւր. քիլօմէթրօ	
1699	Քարուվիչ միւսալահանամէսի (վայ էթտիլի)	Մաճարիսթան, Թագրիպէն	125,000
	"	Աքքէրի հուտուտ	19,573
	"	Սլավոնիա	9,436
	"	Պոտոլիա	42,013
1774	Քիւլիւք Գայնարճա մուհասէտէսի	Պուքիլինիա	10,442
1788	"	Գըրըմ վէ հէվալիսի	63,446
	"	Ազով հալալիսի	40,000
1792	Եաշ մուհասէտէսի	Խէրսոնիա վէ հէվալիսի	30,000
1812	"	Պէսարապիա	45,682
1829	Էտիրնէ մուհասէտէսի	Ախալցիա վէ Փօթի	10,000
	"	Մուլտալիա վէ Վալաքիա	131,853
	"	Սըրպիսթան	37,224
1830	"	Եուսանիսթան	44,657
1832	"	Սամոս	468
1854—55	Գըրըմ մուհասէտէսի	Պոսնա Հէրսէք	51,199
1877	Պէրլին Գօնիլէսի	Պուլլարիսթան	96,345
	"	Սըրպիսթան	11,079
	"	Գարաաղ	5,019
	"	Կարս հէվալիսի	25,000
	"	Գըպըս	9,232
1878	Գըպըս մուհասէտէսի	Թեսալիա	20,000
1881	"	Չալաթ	
1895—96	Էրմէնի գըթալարը	Կիրիտ	3,618
1912—13	"	Ճէզաիր ի Պահրը Սէֆիտ	6,100
		Բուսիա	160,000
		Թագրիպէն	10,000
		(Իսթանպուլ վէ Կէլիպօլու)	
		Ճէման	1,011,891

Թիւրքիանըն էվրօփասա պագի գալան արագիսի

Էվրոփատոս օլան դայաթ 1 միլիոն միլիարդսա քիլոմէթրոսն պիր ազ ֆազլա էտէյօր, պագի դալան 10,000 քիլոմէթրօ իսէ, էվլէլէճէ հաքիւմ օլտուղու արազիւնին անճազ ելէլաէ պիրի տիր :

Թիւրքիանըն Աճրիգասաւի արազիսինն գայարը

Թարիխ		Միւսլ. ֆիւմէթրօ
1830	Ալճէրիա՝ Յրանսայա կէչտի	505,769
1881	Թունուզ " "	167,400
1882	Մըսր՝ Ինկիլթէրոյա " "	994,300
1912	Թարապուս ք Ղարս՝ Իթալիայա կէչտի	1,033,400
Թիւրքիանըն Աճրիգասաւի դայաթընն եէքիւնիւ		2,700,869
Էվրօփա վէ Ասիատարքի գայաթ ճէման		3,702,760
Թիւրքիանըն Ասիատա գալան մէմալիքի		1,768,800
" Էվրօփասա գալան պագի արազիսի		10,000
Թագրիպէն էվլէլէճէ մալիք օլտուղունուն իւչտէ պիրի		1,778,800
Էվրօփատա Տէվլէթի Օսմանիյէկին մալիք օլտուղ օլտուղու պիւթիւն մէմալիք		1,011,891
Աճրիգասա " " " " " "		2,700,869
Ասիատա " " " " " "		1,768,809
ճէման		5,481,569
Եէքիւն դայաթըն միւսալի տիր		3,702,760
Պագի գալան մէմալիքի		1,778,809

Ազաւաւա

ՏԻՆԻ

ԲՐԻՍՏՈՍԸՆ ԳԸՅԱՄԸ ԹԱՐԻԽԻ՞ ՄԻ ՏԻՐ

ՍԻՄՈՆ ՎԵՀԱՄԵՏԵԱՆ

Արեւան Փարսօր Լօնանըն, Մարաշ իրլի իրա-
նիսիսէսէ իրաւ եթսիյի պիր նուրգսան մուրքեպիս
սիր :

Պու կիւն իրիսթիյան տինինտէ էն գըզըն
հիւճիւմէ մարուզ օլան նօգթա Յիսուսըն գը-
յամը տըր : Վէ իճրա էտիլէն հիւճմէր սատէճէ
իրիսթիյանըզըն տիւլմէնէրի թարաֆընտան
տէյիլ հաթթա սահիպ ի իման քիմիւլէր թա-
րաֆընտան տախի իճրա էտիլէյօր : Շիմտի մէ-
սէլէ, Բրիստոսըն գըյամընըն թարիխի օլուպ
օլմամասընտա տըր : Պու խուսուստա իքիւնսի
տէրէճէտէն գըյամէթի հաիլ օլան մէսէլէ իլէ
ուզրաշմազ տօղրու տէյիլ տիր, ապ էսասի
նօգթայը էլէ ալմազ լազըմ տըր :

Բրիստոսըն գըյամըն մէսէլէսի օլ գատար
մուհիմ տիր քի, էյէր օ պիր թարիխի վա-
զըա տէյիլ իսէ, իրիսթիյանըզըն էսասը
եօզ տըր : Օ էրտէ կէճտէ տիւլէճէ տիր :
Բրիստոսըն գըյամընա էտիլէն հիւճմէ պէնզէր,
փաթիւթ տիւլէր իսէ մէմլէքէթ տախի
տիւլմիւլ տէմէք տիր : Էյլէ իսէ հայաթի օլան
պու նօգթայը տիւլմէնէ թէսլիմ էտէլիմ մի :

Պազըլար պունու էթմիշ տիրէր : Լաքին
պէօյլէ էթմէք պիր հէքիմին գալպ խասթալը-
ղընա տիւլար օլան պիրինին գալպինի չըգար-
մասընա պէնզէր : Վագաա օլ խասթա չըթըզ
գալպ խասթէլիյի չէքմէզ, Լաքին եաշայամազ
տախի : Պիզ իրիսթիյանըլար տախի գըյամ վա-
զըասընը տիւլմէնէ թէսլիմ էտէր վէ անտէն
վազ կէչէր իսէք էլիմիլտէ չօզ պիր չէյիմիզ
գալմազ : Շու հալտէ անը տիւլմէնէ թէսլիմ
էթմէք իշիմիլէ էլ վէրմէզ : Լաքին աճէպա
պիլ պու մէսէլէյի պիթարաֆանէ էլէ ալապի-
լի՞րմիլիզ : Աճէպա անը խապթա ճէսարէթիմիզ
վա՞ր մը տըր : Էվլէթ, սահիպ ի իման իշիւն
գօրգաճազ չէյ եօզ տըր : Վէ պիլիմ տախի
շիւպէ վէ տիւման իշինտէ գալմազըզըմըզ
տօղրու տէյիլ տըր, մէսէլէնին թէմէլինէ կիր-
մէլիլիզ, վէ հագիգաթ նէ իսէ անը մէյտանա
չըգարմալըզ :

Էվլէլա շուրասընը տէրխաթը էտէլիմ քի
Բրիստոսըն գըյամը հագընտա քէնտի մուա-
սըրլարը թարաֆընտան սայքի հիւ պիր թա-
րիխի չէհատէթէ մալիք տէյիլիլ : Աշուր վէ
Պապլէ գուլուտաթընտա Դաւիթին հիւքիւմէ-
թիւնին գիքրի օլմատըզը կիպի, Բրիստոսըն
գըյամընըն գիքրի տախի մուասըր մուհարթէ-
րաթտա պուլունմայօր : Հէք նէ գատար Շուէ-
տօնիոս (Սուեւտօնիոս) նամ լօմալը միւլէրրիխ

զիքը էտէր իսէ տէ, պու զիքրիյէթ էհէմմի-
յէթսիզ տիր, չիւնքի վագթճա էիէյի կէճ սա-
յըլըր: Էօյլէ իսէ թարիխի նէ շէհատէթէ մա-
լիք իզ:

Էն գուվլէթլի վէ սասէ թարիխի շէհատէթ
պիզզաթ իրիսթիյանլըղըն մէվճուտիյէթի տիր:
Պու զագթի տիր: իրիսթիյանլըզ հարէքէթինին
պիր պիտայէթ նոգթասը պուլունտուղունա
շիւպհէ ճաիզ տէյիլ տիր, մալիւմ օլ-
տուղը իւզրէ Թ. Մ. 64 տէ իրիսթիյանլարա
գարչը պիր թէատաի գօիտու: Պու վագթտա
իրիսթիյանլար Րօմա հիւքիւմէթինէ գատար
կիթմիշլէր իտի վէ արթըզ Րօմա միւվէր-
րիիլէրի պու հարաքէթ հագգընտա սիւքիւթ
կէշէմէյօրլար իտի: Տահա կէրիյէ կիտէպիլի-
րիզ: Պօղոս րէսուլըն Կորնթօսլըլարա օլան պի-
րինճի րէսալէսի էլիմիղաէ տիր: Թէնգիա իրի
պու րէսալէսի տախի էլէ ալմըշ, վէ նէթիճէ-
սինտէ մէնֆի վէ սուպուլթի միւնազգիտլէր
րէսալէսին թարիխի հագգընտա իթթիֆազտա
տըրլար: Փրօֆ. Հարնաքըն թէհարրիյաթըն նէ-
թիճէսի օլարազ րէսալէսին թարիխ ի թահրիբի
Թ. Մ. 55—58 արասընա գօնմուշ տըր: Տիկէր
պիր խուսուս տախի շու տըր քի, Պօղոս րէ-
սուլ րէսալէսի եագմաղտան էվվէլ Կորնթոս-
տա, Ամալը րուսուլ 18ինճի պապտա կէօր-
տիւյիւմիւղէ կէօրէ, Աքայիա վալիսի Գաղիոնըն
մահքէմէսինէ ճէլպի միւնասիպէթի իլէ պու-
լունմուշ տըր: Գաղիոն (Մարկոս Անթօնիոս
Նօվանօս) Սգօյիկեան ֆիլօսօֆ վէ Ներոն
Կայսերին միւրէպպիսի օլան մէշնուր Սենեկա-
նըն պիրատէրի օլուպ, Րօմալը միւվէրրիլէ-
րին շէհատէթինէ կէօրէ միւթէալլէմ, նէղա-
քէթլի, ալիճէնապ վէ սէվիլիր պիր զաթ ի-
տի: վէ միւմաիլէյին Կորնթոստա օլան վա-
լիլիյի, Տէլֆիտէ պուլունան պիր զայտա կէօ-
րէ Թ. Մ. 50 յէ իսապէթ էտիյօր: Տէմէք օ-
լույօր քի Պօղոս րէսուլ Թ. Մ. 50 տէ Կորն-
թոստա պուլունմուշ, վէ 5—8 սէնէ սօնրա
հագտըղը քէնտի րէսալէսինտէ էվվէլճէ թէպ-
չիր էթտիյի գըյաւմ վագըասընը թէքրար էտի-
յօր: (1 Կորն. 15: 1—4) վէ հէման այնի
պապտա Բրիստոսըն գըյամ էտիպ Կեփասա,
սօնրա օն իքիլէրէ, անտէն սօնրա հէման պէշ
հիւղտէն գիյատէ պիրատէրլէրէ պիր տէֆատա
կէօրիւնտիւյիւնիւ զիքր էտիյօր: Պու վագթտա
կէրէք Պօղոս, վէ կէրէքսէ տիկէր շայիրալէր
միւթթէֆիգէն Բրիստոսըն գըյամընը վագ է-
տիյօրլար իտի: Պուլուն միւնապէթ պիր վագըա

օլտուղունը Սթրալս պիլէ թէսլիմ էյլէմիշ
տիր:

Հաքին Բրիստոսըն շայիրալէրի գըյաւմ տէ-
յէրէք նէ՞ անլայօրլար իտի: Աճէպա ճանըն
էօլիւմտէն սօնրա եաշամասընը՝ մը տէմէք իս-
թիյօրլար իտի: իտիյօր, իտտիա պու օլմուշ
օլսա պուլունտա պիր էէնիլիք հօգ տըր: Այնի
շէյի Նունան ֆէյլօսօֆլարընտան Սոկրատ, Ա-
րիսթօթէլ վէ էֆլաթօն տախի իտտիա էթտի-
լէր: Պօղոս Փարզլը պիր շէյ իտտիա էտիյօր
իտի քի, Նունանլար անա գարչը կէլտիլէր:
Պօղոսըն վէ շայիրալէրին իտտիա էթտիլէրի
շէյ՝ ճէսէսին գըյամըն իտի: Բրիստոսըն ճէսէսի
մէգարտան տիրիլէրէք չըգտը, հօգ իսէ «իւ-
չիւնճիւ կիւնտէ գըյամ էյլէտի» տէմէսինին
պիր մանասը հօգ տըր: Իմտի շուրասը տախի
միւնապէթ թարիխի պիր վագըա տըր քի, շա-
յիրալէր Բրիստոսըն ճէսէսինին գըյամընը վագ
էտիյօրլար իտի:

Շիմտի պու մէսէլէտէ մուհիմ օլան պիր
նոգթայա կէլմիշ իզ: Աճէպա պու գըյամ վա-
գըասը սահի՞ն մի տիր: Շայիրալէր սահի՞ն օլ-
տուղունա իլզամ օլմուշ տըրլար, լաքին ա-
ճէպա անլէր հանըլմայօրլար մը: վէ իշթէ
Բրիստոսըն գըյամընա հիւճիւմ էտէնլէրին
գըյասը պու մէսէլէտէ էսասէն իքի տիր:

Էվվիլա, Բրիստոսըն գըյամըն անճագ պիր
կէօրիւնիւշ իտի: Բրիստոս հագիգաթէն իսաշտա
էօլմէտի, վէ շայիրալէրի անա մուգայլէտ օլա-
րագ պիրազ սօնրա օ տիրիլտի, վէ անը մէ-
գարտան ալըպ կէօթիւրտիլէր: Պու գըյաս
էսքի պիր գըյաս օլուպ անըն էհէմմիյէթի հօգ
տըր: Շիմտի պէօյլէ պիր իտտիա էտէնլէր չօգ
պուլունմազ: Փրօֆ. Բայմ կիպի պիր միւնագ-
գիտ պիլէ քէնտիլին «Նաղարէթլի Յիսուս»
նամ քիթապընտա՝ «Պու իտտիայը տըշարը
աթմալըյըզ» տէյօր: Հէր նէ գատար եագընտա
պիր Փրօֆ. «Միզան իւլ հէրարէնին ֆիլան պիր
տէրէճէյէ (էօլմէք տէրէճէսի) էնտիլինի իսպաթ
էթմէտիքճէ Բրիստոսըն էօլտիւյիւնիւ գապուլ
էտէմէյիզ» տէմիշ իսէ տէ, պու փէք թուհաֆ
վէ չօճուգճասընա օլան պիր սէօզ տիր: Սախ-
թէ պիր սուրէթտէ թէսլիմ ի րուհ էստէն Բրիս-
տոս՝ սախթէ պիր գըյամ իլէ տիւնեայա պու
գատար ազիմ պիր թէէսիր իշլէտէմէզ իտի:
Ազլը ինսան պու գըյասը գապուլ էտէմէյօր:
Բրիստոս հագիգաթէն էօլմիւշ իտի:

Սանիկե հալը վէճտ գըյասը, պու գըյասա
կէօրէ՝ շայիրալէր փէք չօգ քէտէր, թէլաշ վէ

գորգու իշխնաէ պուլունույրլար խտի : փէք ինթիմալ էֆէնտիլէրինին վէֆաթընտան տօլայը թառամ տախի էթմէմիլէր խտի : վէ պու հալլէրին նէթիճէսի օլարադ էօյլէ ասապի պիր հալէ կէտիլէր քի , Բրիստոսը կէօրիւյօրըզ զանն էթտիլէր : Ֆիքրլէրի Բրիստոս իլէ տօլմուշ օլան պու շայիրտլէր աճախ պիր հալը վէճտէ ուղրատլար : Շու հալտէ տէմէք օլույօր քի Բրիստոսըն զըյամը հազիգի պիր չէյ տէյիլ խտի : Իշթէ պու գըյաս տախի պուլունտան իպարէթ տիր : Լաքին պունա տա ճէվապըմըզ վար տըր : Սահիհ տիր քի պազը քիմսէլէր օրուճ , էլէմ վէ մուզայագատան սօնրա պէօյլէսի պիր հալէ կիրիֆթար օլույօրլար : Լաքին օ կիպի հալ ուզուն վազթ տէվամ էտէմէզ , վէ այնի վազթտա պէշ երևզ քիմսէնին պիրտէն հալը վէճտէ ուղրամասը տախի ասլա օլամազ , վէ օլմամըշ տըր : Զաթէն պէօյլէ ա-սապի հալլէրէ կիրիֆթար օլան քիմսէլէրէ խասթէ ֆիքրի , վէ դայր ի թապի ի (abnormal) ատէմէր տէյու պազարըզ , վէ անլէրին զաիֆ նօզթալարը ամէլի էօմրտէ պէրրազճա կէօրիւնէպիլիլի : Լաքին Բրիստոսըն շայիրտլէրինտէ պու կիպի պիր հալ ասլա կէօրիւնմէզ , անլէր էվվէլա նէ խտիլէր իսէ , չիմաի տահա ամէլի , տահա զիյատէ քէսքին պասարա մալիք , ազլը սէլիմ սահիպի տիրլէր : Շայիրտլէրէ պու սըֆէթի վէրմէք համազաթ տըր : Իմտի պու գըյաս տախի պօշ , վէ մադուլ օլմայան պիր գըյաս տըր :

Բրիստոսըն զըյամը մէսէլէսինտէ մէվգիլիմիդի գուվվէթլէնտիրէն պիր չէյ տահա վար տըր : օ արա պօշ օլան մեզար տըր : Պօշ օլան մէզար տախի պիդ միւմիւնիլէ մեզար տըր : Պօշ օլան մէզար Բրիստոսըն աիւլմէնլէրի օլան ուլէմա վէ ֆէրիսիլէրի տախի շաշըտը : էյէր մէյատանտա պօշ օլան մեզար օլմազսա խտի անլէրին մէվգիլէրի գուվվէթլէնիլ խտի : Ֆէրիսիլէր կէօրաիլէր քի , Բրիստոս հազիգաթէն գըյամ էյլէմիշ վէ իշթէ մէզար պօշ տըր : Ենհուտիլէրին թալմուտընտա Բրիստոսա տաիր փէք չօգ հազարէթաիլիլ էլֆազ պուլունըր իքէն , պու խուսուտա հիշ պիր իմասթ հօգ տըր , չիւնքի պօշ օլան մէզարա չիւպիէ իսթէմէզ : Ալմանիալը Փրօֆ . Արնօլտ Մայէր Բրիստոսըն զըյամընը ճէրի էյլէմէք իշխն հազարըզ քիթապընտա , «պօշ օլան մէզարը պիր թարաֆա պըրագալըմ» տէմիշ տիր : Պունա զաչարնազ հօլու տէրլէր :

Իշթէ կէօրիւտիւլիլ իւզրէ , Բրիստոսըն գըյամընա ինանան պիդ իրիսթիյանլար իշխն տաչանաճազ փէք չօգ խալաթ մէվճուտ տըր : վէ հէր նէ նօզթատան օլուր իսէ օլուն , Բրիստոսըն զըյամընա հիւճիւմ էտէն միւնագիտլէրին մէվգիլէրի փէք զաիֆ վէ չիւրիւք տիր : Պու խուսուտա աիւլմէնլէրտէն գօրգաճազ հիշ պիր սէպէպիլիլ հօգ տըր : Մէվգիլիլիլ սաղլամ տըր :

Իմաի թարիխի սուրէթտէ միւսպէթ պիր վազըա տըր քի , Բրիստոս էօլտիւ վէ իւլիւնճիւ կիւնտէ գըյամ էյլէտի : վէ Բրիստոսըն թարիխի օլան զըյամը իլէ պիդ տախի գըյամ էտէճէյիլ : Լաքին պու կիւն պիդ իրիսթիյանլար պու վազըայա նազարէն նէ՝ մէվգիլ թուլույօրըզ : Թովմաս կիպի պիդ տախի տէմէլիլիլ , «Բապալըմ վէ Ալլահիմ :

ԽԵԼԱՍ ՕԼՈՒՅՈՐԸՄ

Պիր առէմ խօսպին հայաթը թէրք իլէ , Բրիստոսաա զահիր օլան Ալլահը քէնտախ իշխն հայաթ մազսէտի հալլիտէ ինթիլապ էտէրէք Անըն մուհապպէթինի պիւթիւն էօմրիւ իշխն տիսթուր իւլ ամէլ տէյու թանըրսա , օ անտէն իթիպարէն օ քիմսէ խէլաս պուլմուշ օլան պիր զաթ տըր , վէ էվլատ Ուլլահ օլուուղունա էմին պուլունտուղու իշխն հէր տաիմ պիլա թէրէտտիւտ «Խէլաս պուլտուլ» տէմէլի տիր :

Լաքին պէօյլէ պիր ատէմտէ տահա խէլաս օլաճազ չէյլէր վար տըր :

1. Եննի առէմտէ հալիլի առէմ վար , պունտան խէլաս օլմազ լազըմ : Պու կիւնքի հայաթըմըզտա կէշմիշ սէնլէր հայաթը մէվճուտ տըր : Պէյնիմիլ իւզէրինտէ թէշքիլ օլունմուշ օլան իլլէր , բուհուլմըզտա հուսուլա կէլմիշ օլան ատէթլէր էճտատըմըզտան թէվէրրիւս էթտիլիմիլ մէյլէր , իրատէթիմիլիլ զաաֆ եա գուվվէթի , խաչալըմըզտա թէրսիմ օլունմուշ օլան բէսմէր , հէի պունլար պէն եննի առէմ օլուուղումտա հալա բուհուլմտա տըրլար : Իմտի պէն խէլաս օլմազ իշխն պու էսքի առէմիմ տախի խէլաս օլմալը տըր : Վազաա եննի տօղուշտա պէնտէքի էսքի հիւքմտար — նէֆա էօլտիւ , լաքին շախսիլէթիմ պադի տիր : Հէի գուվվէթլէրիմ տէ խէլաս օլմալը տըր , պու իսէ թէտրիճէն օլուր :

2. Ատէմին մուհիթի տէ խէլաս օլմալը տըր :

Հայաթ յալթ պողոտանու պիր սաաթ կի-
պի տէյիլ տիր քի, ճնու թէմիդէյիլ, հաղ-
լայըպ, գուրասըն վէ օ քէնսի պաշընա, իշէ-
յիպ կիտէ: Բուհանի հայաթա մալիք օլան ա-
տէմ հէնի մուհիթլէրէ տիւլէր: Ձէնկին իքէն
Փագիր, հա Փագիր իքէն զէնկին օլուր: Շէն-
րինի վէ տօսթլարընը աէյիլի, մէսուտ իքէն,
Փէլաքէթլէրէ տիւլար օլուր, վէլհասըլ քիւլ-
լիյէն հէնի հէնի մուհիթլէր իշինտէ պուլու-
նուր: Ատէմ պու հէնի մուհիթլէրտէ հէնի
Փուրսաթլար պուլմալը, հէնի հալլարաա Ալ-
լահը պուլուպ պուլունտըրմալը, անլէրէ տէ
մուհապպէթ գախտէսինի թաթպըզ էթմէլի
տիր: Պու իսէ պիրտէն աէյիլ թէսրիճէն օ-
լուր:

3. Ատէմին իսհալը խէլաս պուլմալը տըր:

Ատէմ թէճտիտ ի գալպէ մալիք օլունճա
հագիդի ատէմիք հագգընտա նէ թէսալվուր
թէշքիլ էտէրաէ աալ իտէալը օ աէյիլ տիր:
Ատէմ իտէալընը արայարադ պուլաճադ տըր:
Չօգ ատէմլէրին չապասը էսքի ատէմի վէ մու-
հիթի գուրթարմագտան իլէրի կէլմէյօր: Լա-
քին ատէմին իտէալը կիթտիքճէ երւքսէլմէք
կէրէք տիր: Ֆէրտլէր վէ միլլէթլէր իշին էս-
քի պիր իտէալա եափըլըպ գալմագ էն պէօ-
յիւք Փէլաքէթլէրտէն պիրտի տիր: Իտէալ
իշին չապալամագ, անը երւքսէլմէք լաղըմ
տըր: Իմտի միւմիւնիւն խէլասը միւքէմմէլ
օլմագ իշին ճնուն իտէալը խէլաս օլմալը տըր:
Ատէմ թէրագղընը սինօր թաշընը իլէրի վէ
տահա իլէրի սիւրմէլի տիր: Պու տա թէտրի-
ճէն էլտէ էտիլէճէք պիր խէլաս տըր:

Իմտի պու ճիհէթտէն պիր միւմինին հա-
յաթընա պագարսան կէօրիւրսիւն քի անըն
խէլասը թէտրիճէն կիւնտէն կիւնէ իճրա օլու-
նան պիր իշ տիր: Օ էսկի ատէմին էտէրլէրի-
նի պիրէր պիրէր հէնիլէնտիրի, հէր կիւն
քէնտինէ թագտիւմ օլունան Փուրսաթլարը
Ալլահըն հուզուրը վէ մուհապպէթիլլէ աօլ-
տուրուր, տաիմա իտէալընը երւքսէյէ վէ
տահա երւքսէյէ գալտըրըրլար, վէ պու ճիւմլէ
թէպէտաիլթ էսնասընտա խէլաս օլմագտա
խտիյինի հիսս էտէր:

«Խէլաս օլույօրըմ:»

Մ Ի Ի Թ Ե Ն Ե Վ Վ Ի

ՏԵՕՐԹ ԵԱՌԲԱԳԼԵ ԵՕՆՁԱ

7.

Տաիմի փինարըն սույու իլէ սուվարըլմըշ զա-
նի եէշիլ պաղչէլէր, մէյվէ երւքլէնմիշ տալլար,
խուրմա վէ նար աղաճլարը, միւֆէրրա հէօլ-
կէ, — իշթէ Գուրանըն միւմինէ վատ էթտիյի
Փէրտէլս պէօյլէ տիր: Ապտուլլահ զէմինտէ
պէօյլէսի պիր ճէննէթէ հասրէթ չէքիյօր իտի:
Փինարը պուլմասընտան իքի իւլ սէնէ սօնրա
քէնտինին պաղչէսի գատար կիւզէլ պիր եէր
խայալ օլունամագ իտի: Էօյլէ պիր եէր քի օր-
տա Ֆէրրահ վէ սիւքիւն հիւքիւմֆէրմա օլուպ
հէմ կէօզէ հէմ գալպա մէսէրրէթ պախշ էտէր
իտի: Թագէ պէրրագ սու, տալլարա այրըլարագ,
հէնի տիքիլմիշ փօրթուգալ աղաճլարընըն ա-
յաղարընը երյգար, իւզիւմ, մօղ, գայսը վէ
նարլար մէվսիմլէրինտէ վէ չիչէլէր իսէ հէր
վաղթ պուլունուրլար իտի: Քէտէր պուլուն-
մայան պու մէսուտ մահալտէ, կիւլլէր, հա-
սէմինլէր, մէնթիլլէր վէ գօյու կէօզիւ նէրկիւ-
լէր զանն էտէրսին թէպէսսիւմ էտէրլէր վէ
անլէրին հիւսնիւնէ թէմաշա էթմէքտէն կէօզ
հօրուլտուղունտա, անլէրին սաշտըղլարը խօշ
րաիհալար ինսանը մէսէրրէթ իլէ սօլտուրուր
իտի: Եա գուլա՛ր: Անլէրին քէսկին կէօզլէ-
րինտէն հա՛նկը հէշիլլէք գաչապիլլի: Պու
մէյվէ վէ չիչէք աչըղլարը, սէմանըն հէր թա-
րաֆընտան կէլիլլէր իտի: Տէնիլի քի, անլէր
եէմլէնտիքլէրի էլի պիլիլլէր: Սապահլարը,
Ապտուլլահ չատըրընտան չըզըպ նամագ սէճ-
ճատէսինի չիյտէն ըսլանմըշ օթլար իւզէրինէ
սէրտիյիւտէ, զըրլանղըճլար գանատլարընը
մէսէրրէթլէ չըրփարագ անա խօշամէտի էտէր-
լէր իտի: Քէնտինի կէօրտիւքլէրինտէ, ինճիր
աղաճընըն պէօյիւք եափրաղլարը արասընտա
կիլլէնմիշ օլան կէօյէրճիլլէր տահա լաթիֆ
էօթէրլէր իտի: Քէփէնէլլէր անըն էթրաֆըն-
տա ուլուլուրլար վէ չիչէլլէր, գուլար, վըզը-
լայան պէօճէլլէր, ագան սուլար, նիհայէթ
հաչայան հէր չէյ զանն էտէրսին Ապտուլլահ
արզը թէշէքքիւր էտէրլէր վէ պու ճիւմլէսի
իսէ Ապտուլլահըն բուհընը՝ սէլամէթ վէ զանի-
մէթ իհսան էտէն Ալլահա տօղրու երւքսէլ-
տիրլէր իտի:

Հալիմանըն օղլու պու սէրվէթէ քէնտի
նէֆսի իշին մալիք օլմամըշ իտի: Տօսթլարը

տա անտէն իսթիֆատէ էտէրլէր իտի: Վէ չէօլտէ Կօճուլուգ էտէն քեարպանլար պու գուլունուն պաշնտա իսթիրահաթ էթտիքլէրինտէ պու հիւան վէ պէրէքէթլէրէ հայրան օլարադ «Աճայիպ պուրասը իրէ՞մ պաղչէլէրի մի տիր» տէյու սօրարլար իտի:

Հալիմէ իսէ ճէվապէն, «Խայր պուրասը իրէ՞մ պաղչէլէրի տէյիլ, պու քիպր ու զուրուր սարայը տէյիլ: Հէփ պու կէօրտիւքլէրինիդ էմէք վէ տուա նէթիճէսի տիր: Ալլահ՝ օղլում Ապտուլլահը պէրէքէթլէմիշ տիր» տէր իտի:

Անտէն սօնրա պու գուլույա «Պէրէքէթ գուլսուու» թէսմիյէ էթտիլէր:

ԻՔԻ ՓԱՐՏԱՇԼԱՐ

Մանսուր քէնտի օղլու էօմէրին գուլվէթ վէ մուվաֆֆադիյէթտէ թէրազըր էթտիլինի կէօրտիւքճէ փէք մահզուգ օլուր ըտը: Պէշ սէնէ զարֆընտա էօմէր փէտէրինին ճիւմէ ումուրընը հէտ ի խարէսինէ կէչիտի: Վէ սէրվէթլէրի կիթտիքճէ քէսպ ի իզտիյատ էտէր իտի: Վէ նիչիւն զէնկին օլմայա իտի: Հէր չէյ միւսաիտ իտի: Պէօյիւք պիր սէրմայէ իլէ Կօլա չըգմըշ, ազ արգուլարընա, վէ հագգ նահագգ հիշ պիր չէյէ ումուր էյլէմէզ: Փարա գազանմագտա մուվաֆֆադ օլմագ իչիւն, լազըմ կէլէն շարթլարը, էօմէր պիթթէմամ իճրա էտիյօրտը, Կանի ալթուն սէվտասը վէ տիկէրլէրին հուգուզընը իսթիւքիար: Մանսուր ուզուն պիր էօմրէ մալիք օլմուշ, բիւյալարը մէվլիի իճրայա գօնմըշ վէ պու սէրվէթի թէզկիտ էտէճէք պիր վարիսէ մալիք օլմուշ իտի: Եննէ տէ բիւյալվէթ օլունուր իտի քի, օ էօլուր իքէն չօգ էզիյէթ չէքմիշ, վէ քէնտինի սէվէն պիր քիմսէ պուլունմատըղը իչիւն ֆէրեատ էթմիշ, վէ սէրվէթինի կէօրտիւքճէ, անլէր ճէհէննէմ աթէչի կիպի, քէնտինին գալպինի վէ ֆիքրինի Կազըյօր իմիշ կիպի թիթթէր վէ լանէթ օգուր իտի: Էօմէր քէնտի փէտէրինին Կաթաղը պաշնտա չօղըգ պուլունմագտը, վէ փէտէրի էօլտիւքտէն սօնրա պիլէ, մէշղուլիյէթինին քէսրէթի սէպէպինտէն, փէտէրի իչիւն ֆիղան էթմէյէ պիլէ վագըթ պուլամագտը:

(*) Իրէմ գուրսուսա իմա օլունան պիր պաղչէ Խի ի մաղուր ստիպի տնր Խիւնհասա էն կիւզէլ պաղչէ օլունն Եյու Կաթիւք իթի, լափին սէմասան կէլէն պիր սէս տնր պիւսպիւրին խարապ էթմիս իթի:

Նիհայէթ, էօմէր իչի քէնտի պաշնտա իլէրի սիւրմէքտէ վէ տիւնհանըն հէր թարաֆընտան Հինտաէն, Եէմէնտէն, Մըսըրտան, Հապէչիսթանտան, կէմիլէր վէ քէրպանլար իլէ քէնտինէ սէրվէթ կէլմէքտէ իտի: Եննէ տէ հիշ պիր վագթ քէնտի քէնտինի զէնկին կէօսթէրմէք իսթէմէզ իտի: Բէնտի իլէ ալագա էտէնլէրէ, պաղչէն Կալթագլանըր, պաղչէն անլէրի Կուլմագ սէօղլէրլէ ճէզպ էտէր, տաիմա քէնտինին սէրվէթինին աղլըղընտան տօլայը իշթիքիա էտէր վէ քէնտիսինին անճագ էճնէպիլէրէ պիր գօֆօսիօնճը օլտուղունը իտաիա էտէր իտի: Լաքին անըն պու տէտիքլէրինէ քիմսէ ինանմագ, հէր քէն անըն ճիտտիյէթինէ չիւպհէ էտէրլէր իտի:

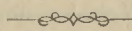
Պիր կիւն էօմէր Մէքքէ չէրիֆինտէն պիր տալէթնամէ գապուլ էյլէտի: Անտէ քէնտինին, Թաիֆէ կիթմէսի վէ պաշգաւընըն Կափաճաճաղը պիր խըտմէթի իֆա էթմէսինի թալէպ էթմիշ իտի: Էօմէր պու տալէթտէն տօլայը պէօյիւք թէրէտտիւտէ տիւշար օլտու: Օ՝ «Չէնկինին իքի տիւշմէնի օլուր, պիրի ֆագիր, պիրի զէնկին: Ֆագիրլէր գարընճա կիպի տանէ տանէ թաշըյարադ խաղինէյի պօշալտըրլար, զէնկինլէր իսէ արալան կիպիտիլէր, փէնչէլէրլէ պիր վուրուշտա առէմի Կաթըրըրլար: Լաքին կէօղիւմիւ աչարսամ արալանըն պիլէ էլինտէն գօլայճա գուրթուլապիլիլիւրիմ» տէր իտի:

Էօմէր Թաիֆէ կիթմէք իչիւն Կօլա չըգընճա խաթըրնա Ապտուլլահ տիւշտիւ վէ քէնտի քէնտինէ քիմ պիլիւր, աճէպա չու սըրատա Ապտուլլահ իչիմէ Կարամագ մը տէտի:

* *

Պիր տարպը միսալ ֆէհվաւընճա «Կէօղիւ խօշանտըրան իւշ չէյ վար տըր, ագան սու, Կէչիլ օթ վէ հիւան»:

Հալիմէ պու Կէչիլ վէ սուլու պաղչէյի իքմալ էթմէք իչիւն նագըս գալմըշ օլան չէյիննէ օլտուղունու փէք ալա պիլիյօր իտի: Մէրգումէ Ապտուլլահ չօգ տէֆա էվէ պիր կէլին կէթիրմէսի իչիւն սէօյլէմիշ իտի իսէ տէ, Ապտուլլահ գուլագ առմայօր իտի: Տիւչիւնճէսինին մատտէսի իզաիվաճ տէյիլ պաշգա պիր չէյ իտի: Չօգ տէֆա քիւչիւք պագըր Կաթիւքա պագար վէ քէնտի քէնտինէ «Նէ՞ կիպի էյի ամէլլէր վէ Կա ֆագիլէթ իճրա էտէրսէմ Ալլահ պէնտէն մէմնուն օլուր վէ արղու էթտիլիմ կէկիւնէ պէրէքէթէ նալ օլուրըմ» տէյու սօրար իտի: Պիր առէմին գալպինէ այնի վազըթտա իքի չէտիա արղու հիւքմ էտէմէզ:

ՅԱԿՈԲ ԱՂԱ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆ

Պու կիւնէրտէ Ատանա փոթէսթան քիւ-
լիսէսի, քէնտի միւթէպէր աղասընտան պի-
րինի զայ էյլէտի. Յակոբ աղա Տօնապետեան
վէֆաթ էթտի: Պու զայաթ անըն ֆամիլեաւը,
քիւլիսէսի վէ միլլէթի միյանէսինտէ հիսս օլու-
նաճագ արը: Մէրգում օն եաշընտա իքէն Ա-
տանայա կէլմիշ վէ 50 սէնէ գատար պու
շէնրտէ իգամէթ էտէրէք, թէտրիճէն թէրազ-
զը էթմիշ, թիճարէթ վէ քիլիսէ տաիւրէ-
սինտէ մալիւմ վէ միւթէպէր պիր մէվզի իհ-
րազ էյլէմիշ տիր: Հէր նէ գատար Յակոբ ա-
ղա գուսուրսուզ պիր քիմսէ տէյիլ իտի իսէ
տէ, ֆատէլի պիր զաթ իտի, վէ անըն ախտ
օլտուզը միլլէթ վէ ճէմաաթ էնվա ի թարիզ-
լէր իլէ անաէն միւթէֆիտ օլմուշ տըր: Յա-
գաթ էճէլին հիշ պիր քիմսէյէ միւսաաաէսի
հօգ, պայ ու կէաա, փիր ու պէրնա պիլա ֆարզ
անա պաշ էյմէյէ մէճպուր տըր: Պէնաէն ալէյհ
մէրգում տախի սյու էմր ի մուլլազա թապի
օլարազ, 45 կիւն տէվամ էտէն պիր խաթա-
լըզտան սօնրա, տօգթօրլարըն սայ ու զայրէթ
վէ ֆամիլեա էֆրատընըն տիգգաթ ու խըտ-
մէթինէ րազմէն 1913 Ապրիլ 11տէ իրթիհալը
տարը պագա էյլէտի:

Անը էյի թանըյանլարըն չէհատէթինէ կէ-
րէ, Յակոբ աղա օգումայը սէվէն պիր աաէմ
իտի: Հէր նէ գատար միւթէվէֆֆա եիւքսէք
տէրէճէտէն պիր թալիւմ գապուլ էթմէմիշ իտի
իսէ տէ, եինէ տէ մալիւմաթլը պիր քիմսէ ի-
տի: Չիւնքի տաիւմ օգուր, մահգուզիյէթլէ
օգուր վէ միւթէֆիտ օլարազ օգուր իտի:
Քէնտի մաղազասընտա, մասա իւղէրինտէ պիր
Քիթապը Մուգատտէս պուլունուպ տաիւմ
անը միւթալաա էտէր, վէ անտէն մասա զա-
գէթա օգումայը չօգ սէվէր իտի: Աւեսաթը վէ
Րահնիւնանըն տախի ապօնէսի իտի, Բիւզան-
դիոն վէ Ժաննանկը տաիւմ օգուր վէ պու
թարիզ իլէ մալիւմաթ քէսպ էթտիքտէն մա-
տա էրմէնիճէ լիսանը տախի իլէրի կէթիւ-
րիւր իտի, պու հիհէթլէ մէրգում չօղլարա
կիւզէլ պիր էօրնէք տիր:

Միլլէթինի սէվէն պիր աաէմ իտի: Ազգա-
ւոյ տէյիլ իտի իսէ տէ ազգաւոյ իտի, վէ անա
էլինտէն կէլէն հէր պիր խըտմէթ վէ մու-
վէնէթի էթմէք իսթէր իտի: Պիր քէրրէ Ա-
տանա փոթէսթան քիւլիսէսինին գաթուսու
իւղէրինէ «Հայ Աւետարանական Եկեղեցի» մի՞

հօգ իսէ, «Փոթէսթան Ինճիլի քիլիսէ» մի՞
եազըլսըն տէյու քիլիսէտէ չէտիտ պիր միւճա-
տէլէ գուհուր էթտիյինտէ, միւթէվէֆֆա պի-
րինճի թարաֆը թէսահիւպ էթմիշ տիր:
Հաթթա պու սօն վազթլարտա տախի Այ-
րիսիսնաւ հէյէթինին պիր ազասը վէ սանտըզ-
քիարը հալինտէ, միլլէթինին տուլ գատընլա-
րընա խըտմէթ էթմէքտէ պուլունուշ տըր:

Քիլիսէսինի սէվէն պիր աաէմ իտի: Յակոբ
աղա քէնտի վազթընը վէ նագտընը քիլիսէ-
սինտէն էսիրկէմէզ իտի: Կիրակի տէրս խօճա-
սը հալինտէ խաթալըզ վազթընա գատար
խըտմէթ էյլէտի: Տաիւմ քիլիսէյէ ախտ մէճ-
լիսէրին պիր եա գիյատէսինտէ պուլունուր վէ
քէնտինին միւթէլաա վէ թէրթիպլէրիլէ անա
եարաւըն էտէր իտի: Հաթթա պիր միւտտէթ տա-
խի սարիսաւազըզ խըտմէթինի իֆա էյլէտի:
Մէրգում քիլիսէյէ օլան մուհապլէթինի սալթ
խըտմէթիլէ տէյիլ, իլլա ճէօմէրալիլի իլէ տա-
խի պէյան էտէր իտի: Անըն իսմի՛ րուհանի
վէրկի լիսթասընտա պաշտա տուրուր վէ րու-
հանի մաղսէտլէր իչիւն գուլլանմազ իւզրէ
վաիզ վէ չօպանա աղչէ վէրիւր իտի: Հա-
գիգաթէն ազըլմըզ, վազթըմըզ վէ նագտըմըզ
իլէ Րապպա խըտմէթ էթմէք վիէք խօշ տըր:

Խէլասքեարընը սէվէն պիր աաէմ իտի:
Յիսուսը սէվտիյինէ վէ Յիսուսըն տախի քէն-
տինի սէվտիյինէ չիւպհէսի եօգ իտի: Օ Պետրոս
կիպի, «Եա՛ Րապպ, սէն հէր չէյի պիլիւրսին սէնի
սէվտիյիմի սէն պիլիւրսին» տէյէպիլիւր իտի:
Չօգ տէֆա անըն ազգընտան իչիտիլմիշ օլան
այէթլէրտէն պիրի չու օլմուշ տըր: «Պանա
միւլթազ օլտուզը իչիւն պէն տէ անը խէլաս
էտէճէյիմ, իսմիմի պիլալիլի իչիւն անը հիմայէմ
ալթընա ալաճազըմ» Քէնտի Յիսուսը սէվէր
իտի, մէմուլ էտէրիզ քի Յիսուս տախի անը
սէվէր իտի վէ էնճամ անը քէնտի եանընա
ալտը:

Միւթէվէֆֆանըն ճէնազէ խըտմէթի քի-
լիսէտէ իճրա օլունարազ, անտէ փոթէսթան
ճէմաաթընտան մատա, Ատանա Առաջորդու-
Դեր. Տ. Շահէ վարդապետ, Այրիսիսնաւ հէյէթի
վէ պիր չօգ Լուսաւորչալիսն միլլէթտաշարը-
մըզ հազըր իտիլէր: Քէզա պու խըտմէթտէ
պուլունուազ իւզրէ թարսուս քիլիսէ վէ գօ-
լէճի թարաֆընտան մուրախխաս հալինտէ վեր.
Հ. Կէօլգալայճեան իլէ փոթ. Սիմոն էֆ.
Քիւփէլեան իրսալ օլունուշ իտի: Խըտմէթէ
Քիթապը Մուգատտէստէն պազը միւնասիպ

գըթալարըն գրաթը իլէ պէտ օլունտու. վէ
էվլէյա Պատ. Աւետիս Տէր Կարապետեան միւ-
թէվէֆֆանըն թէրճէմէ ի հալը հազգընտա
սէօյլէտի: Սօնրա քիլիսէնին չօպանը՝ Յա-
կոբ Նահապետի էօմրիւ կիպի հէր Յակոբուն
էօմրիւ տախի պիր ղուրպէթ էյամը օլուպ
անըն զըսսա վէ քէտէրլի օլտուղընտան պահս
էյլէտի: Պատէհու Վեր. Փարունակ էֆ. Իս-
քէնտէրեան, ինսանըն մէվճուտաթը սաիրէտէն
Ֆարգը, Ալահըն թային էթտիյի մէվգիյի պուլ-
մագ վէ ճիւղէ քէտէրլէրի մէսէրրէթէ
թահվիլ էթմէք իտիյի հազգընտա սէօյ-
լէտի վէ էնճամ Գեր. Շահէ վարդապետ տա-
տի միւթէվէֆֆանըն միլլէթիէրվէր, գրաթ-
փէրվէր վէ տիյանէթիէրվէր օլտուղընտան
պահս էյլէտի: Վէ Տ. Արսէն քահանանըն ա-
ղօթիլ իլէ խըտմէթ պիթտի:

Պատէհու ճէնագէ պէօյիւք պիր գալապա-
լըք իլէ Փրօթէսթան մէզարիսթանընա կէօ-
թիւրիւտիւ վէ օրատա տախի իյարալամպօս
էֆ. Պօսթանճըօղլու, Փրօֆ. Սիմոն էֆ.
Դիւիէլեան վէ Վեր. Հ. Կէօքգալայճեան թա-
րաֆընտան վագթ ու հալա միւնասիպ քէ-
լամլար իրատ օլունտուգտան սօնրա տէֆն
օլունտու: Պէօյլէճէ միւթէվէֆֆանըն ղէվ-
ճէսի սէվկիւլիւ պիր ղէվճտէն, էվլատ-
լարը մուհիպպ պիր փէտէրտէն, քիլիսէսի
միւթէպէր պիր ազատան վէ միլլէթի տախի
Ֆաիտէլի պիր զաթտան մահրում գալտը: Փա-
ղաթ մէմուլ էտէրիզ քի օ ղէմինի մէսքէնտէն
սէմավի մէսքէնէ, ճիսմանի ալագալարտան
սէմավի ալագայա, միւճահիտ քիլիսէտէն ֆա-
թիհ քիլիսէյէ վէ տիւնեատան Ալահա ինթի-
զալ էթմիլ տիր: Հալ պէօյլէ օլտուղու թագ-
տիրտէ պու պիր միւֆարագաթ տէյիլ, պիր
միւլագաթ տըր, պիր զայաթ տէյիլ պիր հոյաթ
տըր: Նասըլ քի Բապպըմըզ Յիսուս Դրիստոս
պույուրուպ տէտի, «Պէն հայաթտայըմ, սիզ
տախի հայաթտա օլաճագսընը» «Գըյամէթ վէ
հայաթ պէնիմ, պանա իման: էտէն էօմիւլ օլ-
սա պիլէ հայաթտա օլաճագ տըր:»

Հ. Յ. ԱՇՃԵԱՆ

Ասանա, Մայիս 9, 1913

ԿԷԼԻՊՕԼՈՒԼՈՒԼԱՐԱ ԱՐՁՐ ԹԵՃԵՔԻԻԻ

Հալը հազըր հարպ տօլայըսըլա մէնսուպ
պուլունտըղըմ 27 ճի Պէյրութ նիզամիյէ ֆըր-
գասը Պուլայըր խաթթը միւսթահքէմինտէ
պուլունտույօրըմ: Գըլըն չիտտէթլէ հիւքմիւհիւ
իճրա էթտիյի պիր ղէմանտա ֆըրգամըզ ու-
մում գըթալարը իլէ պէրապէր աչըզլարտա
չատըրնիչին պիր հալտէ պուլունտույօր իտիք:
Թապուրըն էֆրատ վէ հայվանաթընըն ումուր
ը իաչէսի վէ պիզգաթ քէնտիլէրին ումուրը
զաթիլէլէրինին թէհվինի իչիւն Կէլիպուլայ
չիթապ էտէն էֆրատ իչլէրինի պիր կիւն զար-
ֆընտա իքմալ էտէմէտիքլէրինտէն պիթ թա-
պի օ կիւնլէր գարարկեանա ալտէթ էտէմէյէ-
ճէքլէր իտի վէ Կէլիպուլունըն մէհմանիւվազ է-
հալիսի թարաֆընտան աւլէր էվլէրինէ կէօթիւ-
րիւլիւր վէ հիւսն ի միւսահէպէ իլէ թալթիֆ
օլունուր իտի:

Պու հալ տէօրթ մահը միւթէճավիզ պիր
ղէման տըր պէօյլէ տէվամ էտիյօր: Էհալի
կէօրտիւքլէրի հէր պիր ասքէրին հալ ու խաթ-
րընը իսթիֆսար էթմէքլէ պէրապէր վագիֆէ-
լէրինտէ տահա ղիյատէ սատագաթ վէ ճիտ-
տիյէթլէ պէղլ ի հիւմէթ էթմէլէրի պապընտա
լաղըմ կէլէն նէսայիհի պէյան վէ իթեան էթ-
մէքաէ գուսուր էթմէյօրլար իտի:

Պու քէրրէ չէրէֆ հուլուլըյլէ ճիւլէմիզի
մէսրուր էտէն Յարութիւն Զատիկինտէ Պու-
լայըր խաթթը միւսթագիմինտէ պուլունտան
պիլունում էրմէնի ասքէրլէրինին ային ի րու-
հանիլէլէրինի իֆա էթմէք իւզըրէ Կէլիպուլայ
իզամ էտիլմէլէրի իւզէրինէ, սըրֆ ասքէր-
լէրտէն միւթէչէքքիլ պիր ինսան քիւթլէսի
քիլիսա վէ հալլըյը տօլտուրմագտա իտի:
Իւչ տէօրթ տէֆա քիլիսէյէ կիրմէք իւզըրէ
վագի օլան թէչէպպիւսիւմ ղալէպէլիք քէսրէ-
թինտէն ազիմ գալտը: Իւչ կիւն զարֆընտա
լէ էլ համա հիչ պիր վուգուաթըմըզ օլմատըղը
կիպի, պիր խայր մագսէտ իչիւն տէ ասքէր-
լէրտէն 15 Օսմ. լիրասը միգտարընտա պիր
մէպլաղ էլտէ էտէպիլտիք: Ֆէտաքիար վէ
գահրէման ասքէրլէրիմիզ չէօյլէսի մուզայը-
գալը պիր ղէմանտա տիկէրլէրինէ պիր հու-
մունէ ի իմթիսալ օլապիլէճէք տէրէճէտէ իպ-
րաղը սէխավէթ էթմէքլէ քեհամեապ օլմուլ-
լար տըր: Պու հալ տիկէրլէրի թարաֆընտան
տա չայանը սէթայիչ օլսա կէրէք տիր:

Էհալի ասքէրլէրին թէչէմին ի խթիրահաթ-

լարը իջին պազըլարընը էվէրէ թէվզի, վէ պազըլարը իջին տէ մէքթէպ վէ պազը էվէր թախիյէ վէ թախսիս էյէտիլէր: Հիշ պիր ինթիզամըզըզ օլմատը: 1913 Բուսի Յունվ. 26 տա Տօղան-Արսլան մուհարէպէ ի մալիւմէսինտէ շէհիսէն վէֆաթ էտէն ասքէրլէրին նամը միւպէճճէլլէրինի թէզքեար էթմէք իւզրէ պիր հաւդէս իճրա օլունտը: Իշպու ճէմիյէթմէ մէվճուտ վաֆիր խալգ արասընտա էրքեան, իւմէրա, վէ զապըթանտան պազըլարը տա պուլունըյօրլար իտի: Ճէրեան էտէն չու հալէ, րապըթա վէ ուխուվլէթէ զըպթէ էթտիքլէրի սիմաը հէլավէթ իմալէրինտէ նիւմայան օլույօր իտի:

Վազիյէթ, մէվզի, զէմին, զէման, մէվսիմ, ահվալ, թարղը իսթիխտամ վէ վազիյէթ ի ումումիյէ նազարը իթիպարա ալընարագ, էհալի թարաֆընտան պիզ զարիպ ասքէրլէրէ տօղու իպրազ պուլունըլուն համիյէթ վէ ինսանիյէթէ պիլ մուզապէլէ, համիլ պուլունտուղումուզ հիսս ի միննէթտարի վէ շիւքր-կիւզարիյի պու սուրէթլէ իրաէյէ պիր մէճպուրիյէթ հիսս էտիյօրըզ: Ճիւմլէ արզաաաշլարըմ նամընա Կէլիպօլու էրմէնիլէրինի իշպու նէզաքէթ վէ լութֆլարընա արղը թէշէքքիւր վէ ինթիրամ էտէրիմ:

27 Պէյրուք Նիզամիյէ
Փըրգասը Եազընըյարնեսան
ԳէՈՐԳ ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Իէզալիք Շամտա պուլունան 40 զատար էրմէնի ասքէրլէր Զատիկ միւնասիպէթի իլէքէնտիլէրէ վէրիլէն միւնասատէտէն պիլ իսթիֆատէ քիլիսէյէ կիթտիքլէրինի վէ օրատա րուհանի խըտմէթլէրէ իշթիրաք էթտիքտէն սօնրա Առաջնորդ Վըզանէս հայր վէ ճէմաաթ թարաֆընտան թալթիֆ էտիլտիքլէրինի մէմնունիյէթլէ զիքը էտիյօրլար:

Վանտէրպիլիթին վազթըլա հիւքիւմէթ նէզտինտէ 48,050,000 տալէրի պուլունուպ պունտան 1,992,000 տալէր ֆաիզ ալըր իտիլի հիւքիւմէթ գուլուտաթընտան անլաշըմը տըր: Շու հալտէ պու զաթ հիւքիւմէթտէն այտա 160,000 տօլար, սաաթտա 220 վէ տադիգէտէ 3.66 տալէր ֆաիզ ալըր իտի:

ՀԱՓԹԱ ԽԱՊԷՐԼԵՐԻ

ԽԱՐԻՃԻ

Էլրոյիս սիյասիյարը. — Տիւվէլ ի մուազ-զամա ֆիլօսոֆիան ինկիլիզ գոմանտան Մր. Պըրնէյ կէլէն փէնչէնպիհ կիւնիւ 500 ասքէր իլէ Շօտորայա կիրիպ անը տէվլէթլէր նամընա իշղալ էյլէմիշ տիր: Ճէն. Պէթքիր շէհրի թէսլիմ էտէր իքէն, անըն տիւվէլ ի մուազզամանըն միւթթէհիտ թազեիգի ալթընտա թէսլիմէ մէճպուր օլտուղունը պէյան էյլէմիշ տիր: Գաւատազ զապիթլէրինի շէհրտէ գալմալարընա, սիլահ թաշըմալարընա, փօլիս, փօսթա վէ թէլէլրաֆ տաիրէլէրինտէ իսթիխտամ օլունմալարընա միւնասատէ օլունմուշ տըր: — Սուլհի գօնֆէրանսը պու հաֆթա Զարչէնպիհ կիւնիւ Լօնտրատա ագտ օլունաճազ վէ մալիյէ գօնֆէրանսը փարիզտէ պու այըն 27 սինտէ իճթիմա էտէճէք տիր: Յրանսա փարլամէնթօը մէզքիւր գօնֆէրանս իջին 2,000 ինկ. լիր. թախսիս էյլէմիշ տիր: Գօնֆէրանստա 11 մէմլէքէթտէն 60 մուրախիսա հաղըր պուլունաճազ տըր: — Ավսթրիա Մաճար հիւքիւմէթի կէլէն հաֆթանըն փազար էրթէսինտէ Տանուպ նէհրինտէ պուլունան Ատազայա նամ ատայը իլհազ էթտի իսէ տէ պու մէսէլէյէ էվրօփա սիյասիյաթընճա պէօյիւք էնէմիլիյէթ աթֆ էտիլմէմէքտէ տիր: Մէզքիւր քիւլիւք ատա 500 էհալիսիլէ Օսմանլը թօփրաղը ատա օլունուր վէ իւզէրինտէ Օսմանլը պալրաղը թէմէվկիւճ էտէր իտի: Պէրլին գօնկրէսինտէ պունը պիր Եէրմէյէ ունութաուզարընտան էօյլէ գալմըլ իտի: Շիմտի Միտիա էնօս խաթթընը զարպընտա օլան ճիւմլէ Օսմ. թօփրաղը միւթթէֆիզլէրէ թէրք էտիլմիշ օլտուղունտան, օրասընը տա օքիւլիւք տէվլէթլէր ալմասըն տէյու Ավսթրիա-Մաճարիսթան հիւքիւմէթի սուլհի գօնֆէրանսընտան էվվէլ իլհազ էտիպ տալալը պիթիթէք իսթէմիշ տիր: — Ինկիլթէրրա Գրալը վէ Բուսիա Զարը Պէրլինտէ պու հաֆթանըն Ճիւմաա էրթէսինտէ իմփէրաթթօըն Կէլիւնէ գըղընըն իճրա օլունաճազ նիքեանը մէրասիմինտէ հաղըր պուլունմազ իլին օրայա կիթմէք իւզրէ տիրլէր: Պու զիյարէթէ սիյասի պիր էնէմիլիյէթ տախի աթֆ էտիլէրէք, օրատա հաղըն չարգա ախտ մէսէլէլէր միւզաքէրէ էտիլէճէք տիր տէնիլիյօր: — Տիւվէլ ի մուազզամանըն նազարը տիգգաթընը ճէպ էտէն տիկէր պիր մէսէլէ տէ Ինկիլթէրրանըն թիւր-

քիւս իւր օլան իթիւաֆը տրը: Խապէր վէրիւ-
տիլինէ կէօրէ Գուէյթ, Մուհամմարա վէ Իրան
քէօրֆէզինաէ Պահրէյն ասալարը իւղէրինէ
Ինկիլթէրանըն հիմայէսի թանըմիւզ վէ Ինկիլ-
թէրա Պաղտատ խաթթընըն Պաղտատ-Պասրա
չիւպէսինին տէ խաթթը մէզքիւր զուսփանիւ-
սը թարաֆընտան ինչա էտիլմէսինէ միւսաստէ
էտիլմիւ տիր, չու գատար քի խաթթըն սօն
նօզթասը Պասրա օլաճազ վէ Ինկիլթէրա
Պասրատան Գուէյթէ պիր խաթթ ինչա էտէ-
ճէք վէ Պաղտատ խաթթը հէյէթի իտարէ
սինտէ 2 Ինկիլիզ ազա պուլունտուրաճազ տրը:
Չին.— Չին փարլամէնթինտէ, կէրէք մէ-
պուսան կէրէք այան մէճլիսլէրինտէ, պէօյիւք
գարգաշարըզ զուսուր էթմիւ օլուպ, հիւքիւ-
մէթի հազըրէսին մէվլիի փէք էմին աստ օ-
լունմայօր: Եուան Շի գայ հիւքիւմէթի ճէպը
վէ չիտտէթ իւէ իտարէ էթմէք իսթէյօր, ճէ-
նուպի էհալէթլէրիսէ ճիւմուրիյէթի թէշլիզ վէ
մուհաֆազա էթմէք իսթէյօրլար: — Պիր խա-
պէրէ կէօրէ Չին հիւքիւմէթի խարիճի Մօն-
կօլիանըն մուխթարիյէթինի իլան էյլէմիւ տիր:
Մօնկօլիանըն փաթիսխաթը օլան Ուրկատա Չին
հիւքիւմէթինին պիր մուրախխաթը իզամէթ
էտէճէք իսէ տէ անճազ տիլիւսիսթիւ միւնա-
սէպէթտէ պուլունաճազ վէ օրատա Չին աս-
քըրլէրի պուլունմայաճազ տրը, մէմէքէթին
մատէնլէրինի Րուսիա իչլէտէճէք տիր: Րու-
սիանըն պու գալէպէսինէ պէօյիւք էհէմմիյէթ
աթֆ էտիլմիւքտէ տիր:

Միւրհէնկիլի.— Ֆինլանտատա պիւ ճիւմէ
Րուս թէպաանըն միւսապի թուլթուլաւսընա
տաիր վազ էտիլէն եէնի նիզամնամէ ալէյհին-
տէ Ֆինլանտա միլլի մէճլիսի փրօթէսթօ էթ-
միւ օլուպ, պու փրօթէսթօ նէթիճէսինտէ հիւ-
քիւմէթ օրատա էփէյի չէտիտ մէսլէք իթթի-
խազընա գարար վէրմիւ տիր: Ֆինլանտալըլար
մէզքիւր նիզամը քէնտի միլլի հիւրրիյէթլէրի
ալէյհինտէ պիր թէարրիւզ ատտ էտիյօրլար:
— Պուլղարիսթան Րումանիայա պիր մրգտար
էէր թէրք էտէրէք արալարընտաքի մէսէլէյի
հալլ ու թէսվիյէ էթմիւլէր տիր: Հուտուտ
Սապլա պուրնունտան Մօփինա չէհրինէ չէքի-
լէն խաթթ իւէ թային էտիլմիւ օլուպ Սիլիսթ-
րէյը միւնտէրիճ տիր:

ՏԱԽԻԼԻ

Սուրհ Ահսիյէսի.— Սուրհ մէսէլէսի թէք-
րարէն կիւճիւքլէրէ թէսատիւֆ էտիյօր, էվ-
րօփա վէ թիւրքիա մէհաֆիլինաէ հէր քէս
ինանըյօր իտի քի, սուրհ պու պիր գալ կիւն

գարֆընտա իմզալանըպ պիթմիւ օլաճազ, ֆա-
գաթ էլան իմզալանմազ չէօյլէ տուրսուն,
հաթթա սուրհ զօնֆէրանսը նէ պէման իճթի-
մա էտէճէյի պիւլէ մալիւմ տէյիլ տիր: Միւթ-
թէֆիզլէր՝ սուրհուն չուրութը էվլէլիյէսի
հազընտա իթիւրալլարտա պուլունտուրլար:
Պուլղարիա թալէպ էտիյօր քի սուրհ իմզա-
լանմազտան էվլէլ հուտուտ պօյու թային օ-
լունտուն վէ պու խաթթ Սարօս, Մալկարա
վէ ֆէչանտան կէչսին: Եունանիսթան տախի
Արնապուտուղուն ճէնուպի վէ ճէնուպի շարգ
հուտուտլարընըն թայինինի վէ Ատալարըն
պախթընը քիւլիյէն տիւվէլի մուազգամանըն
րէյինէ պրազմազ իսթէմէյօր: Սըրպիա տախի
Արնապուտուղիւ իւէ քէնտի հուտուտու մէսէ-
լէսինտէ իթիւրալլարտա պուլունտուրլար: Տիւ-
վէլի մուազգաւա զաթէն Արնապուտուղուն
չէմալի հուտուտու իուսուսունտա կիւճ իւէ
իթթիֆազ էյլէտիլէր: պու ճիւլէթլէրտէ պէյն-
լէրինտէ իսթիւաֆ վար տրը, վէ մէսէլէյէ
ճիտտէն կիրիչիպ գարար վէրմէյէ գօրգույօր-
լար: Սուրհուն թէղարրուրը կէրէք Լօնարա
վէ կէրէք փարիզտէքի մէճլիսին թէմամէն
մէսէլէլէրի հալլ էթմէսիլլէ անճազ միւմքին
տիր: Պու մէսէլէլէրիսէ օլ գատար չօզ վէ
գարըրըզ տըրլար քի զանն էտէրսին տահա
այլար իւէ պէքլէմէք իճապ էյլէր:

Սըրպիա վէ Եունանիսթան տիւվէլի մու-
ազգամանըն նօթասը իչինտէն չու սէօզիւ
հանի, «Միւթթէֆիզլէր Արնապուտուղիւ վէ Ատա-
լար մէսէլէսինին հալլընը 6 տէվլէթլէրէ թէրք
էտէրլէր» սէօզիւսիւ գալտըրըրլար իսէ անը
իմզալայաճազլար իմիւ: Մէսէլէ մուհարիպլէր
էլլինտէն չըզըպ էվրօփա մէսէլէսի հալլինէ
կէլտի վէ չօզ ուզայըպ կիւճիւքլէրէ թէսա-
տիւֆ էտէպիլիլի: Պալգան հիւքիւմէթլէրի միւթ-
թէֆիզլէրի պէյնլէրինտէքի մուխալէֆէթ վէ
մուհարէպէ շարթլարընա չիտտէթլէ փրօթէսթօ
էտիյօրլար: Անլէր պէյան էտիյօրլար քի հէր նէ
գատար պէյնլէրինտէ նազիք վէ կիւճ մէսէլէլէր
վար իսէ տէ, պուլար իչին մուհարէպէ էթմէք
ճիւնայէթ տիր վէ օ մէսէլէլէրի սուրհն թէս-
վիյէ էտէճէքլէր, չայէտ քէնտիլէրի ույուչա-
մասա պիւլէ, Լահէյ հաքէմ մէճլիսինէ թէվտի
էտէճէքլէր տիր: — Ալսթրիա՝ անաքիրնտէն
50,000 նէֆէրի թէրիսիս էյլէմիւ տիր: — Ի-
թալիա պաշ վէքիլի Մարքիզ Սան ճուլէանօ
Եփիրոս գըյըլարընը Եունանլարա թէրք էթ-
մէքտէն իսէ մուհարէպէյի թէրճիհ էյլէրիզ

տէմիշ իտի վէ հաթթա Պրինտիպիտէ 40,000 ասքէր ճէմ էյլէմիշ խաի: Իթալիա վէ Ավըսթրիա Գօրֆու գահալընտա Եռնանիսթանըն հաքիմ օլմասընա բազի աէյիլ տիրէր: զիրա օրասը Աստրիաթիքին հաքիմի տիր, ֆագաթ Օխրիտա թարաֆընտան Եռնանիսթա թավիզաթ վէրէճէքլէր իմիշ: Մ. Տանէֆ Լօնտրատա Դափիթիւլասիօնլար, էսիրէր վէ մալիյէ մէսէլէլէրին հալլա չալընաճաղընը սէօյլէյօր:— Պապը Ալի աիւր մէսէլէլէր իլէ պէրապէր Անատօլու իսլահաթը մէսէլէսինի միւղաքէրէ էյլէմէքտէ օլուպ, Թիւրքիայը 5 միլիթագալարա թագսիմ էյլէմէք վէ անլէրին հէր պիւրինէ էճնէպի միւլֆէթթիչէր տալէթ էյլէմէք մէսէլէլէրի իլէ օղրաչմագտա աըր: Կէրէք էվրօփա, կէրէք (Թանին պաշտա օլարագ) Թիւրք զաղէթալարը իսլահաթըն ճիտտի օլմասընը վէ էճնէպի մէմուրլար վասըթասը իլէ իճրա օլունմասընը թալէպ էտիյօրլար, հօգ իսէ Անատօլունուն տախի թէհլիքէտէ օլտուղունու խապէր վէրիյօրլար:

Միսթէնկիլի.— Թիւրքիա իլէ Ինկիլթէրա պէնիստէ հասըլ օլան իթիլաֆ իւղէրինէ Ֆրանսա տախի պիր թագըմ մէթալիպաթտա պուլունմուշ աըր, վէ Հագգը փաշա Լօնտրատան ֆարիգէ կիտիպ օրտա տախի պիր իթիլաֆ հասըլ էտէճէք տիր: Ֆրանսա Անատօլունուն վէ Պաղեստինտէ պիր թագըմ իմթիլալար թալէպ էտիյօր վէ մէճլիս ի վիւքէլա պուլ թալէպլէրի միւլթալաա էտիպ ճէվապ վէրէճէք տիր: Թիւրքիա էճնէպիլէրտէն թէմէթթիւ ալմագ թէքլիֆինտէ պուլունմուշ իտի, պունա ճէվապէն էվրօփա տէվլէթլէրի պիր թագըմ չարթլար վէ թալէպլէրտէ պուլունտուլար քի էն մուհիմմի Ֆրանսանընքի տիր, զիրա իմթիլալար վէ պիր թագըմ մալիյէ մէսէլէլէրին հալի տիր: Թանին իւմիա էտիյօր քի Ֆրանսա թալէպլէրինտէ խարար էթմէյէճէք տիր:—Ալման սէֆիրի տախի կէլէն ձիւմաա էրթէսի Սատրագամ փաշա իլէ կէօրիւչիպ Պէրլինտէն ալաղը թալիմաթը միւլարիլէյէ իլհագ էյլէմիշ տիր: Պունլար Անատօլու, Պաղտատ—Պասրա չմէնտըֆէրի վէՔիւվէյթ մէսէլէլէրի իլէ թագլիմաթը հարալիյէն աիտ իմիչլէր:— Պաղտատ թարաֆընտա Սիւննիլէր, Շիլիլէր վէ Միւլթէհիսլէր պիր թագըմ ֆէթվալար նէչը էյլէմիչլէր տիր: Պու ֆէթվալար իլէ մուգատապէս մուհարէպէ վաղ էտիպ էհալլի իրիսթի-

յանլարա, խուսուսա էվրօփալըլարա գարչը թահրիք էտիյօրլար: Գոնսօլօսլարըն փրօթէսթօը իւղէրինէ վալի պու քեհաղըտլարը թօիլաթմը իսէ տէ իթթիհատըն օրկանը օլան էլ Ջանարի զաղէթասը վալիյէ վէ Ֆրանսայա հէմ Ինկիլթէրալարա գարչը հիւճիւմլէրի հալի պէնտլէր նէչը էյլէմիշ տիր: Վալի իսթիֆա էյլէմիշ լաքին օ զաղէթա թաթիլ էտիլմէմիշ տիր:— Ատանա վալիսինին աղլ օլունտուղու խապէրի թաստըգ էտիլմէմիշ տիր:— Իզմիրտէ մահպուս պուլունան 125 Պուլղար մուալլիմլէր էտիրնէյէ իրսալ օլունուպ օրատաքի Օսմանլը ալիլէլէրինին կէրի կէլմէսինէ միւսաատէ օլունաճագ տըր, պու մուալլիմլէր էտիրնէտէ տէրտէսթ օլունմուշ իտիլէր:— Սէլանիքտէ 1,500 էրմէնի էսիր ասքէրլէր սէրպէսթ պրագըլմը աըրլար:— Հալիսիյէ զըրհլըսը Ենմէնտէ Լոսիյէ լիմանընտա պուլունունյօր:— Ինկիլթէրալարն Տէրիսաատէթ սէֆիրի Սըր ձէրալտ Լաութէր սըհէթինին պօղուլմուշ օլտուղունտան տօլայը իսթիֆա էյլէմիշ տիր: Լէյտի Լաութէր պու հարպ էսնասընտա ասաքիլէր վէ մուհաճիրիյէն իֆա էյլէտիյի խըամէթ վէ թէվլի էյլէտիյի իանէլէրլէ ճիւմլէնին հիսսի միմնէթտարիսինի պատի էյլէմիշ տիր:

ԱՁԳԱՅԻՆ

Ազգ. Ժողով, կէնի տէվրէ ի իճթիմաիյէն գատէմգէն օլմուշ օլտուղընտան, պէր վէճհի միւլթատ ֆաթրիգ հագրէթլէրի թարաֆընտան իլք ճէլսէսի պիր նութգը իթթիթահի իրատըյլա քիւշատ էտիլմիշ տիր: Շիմտիյէ գատար ինթիխապ օլունմուշ օլանլարը հիսապ էտէրէք ինթիխապ օլունմուշ օլանլարը 114 օլուպ սօն գարար մուճիպինճէ 58ի էքսէրիյէթի թէլքիլ էտիպ վէրմիշ օլտուղու գարար տա գանունի ատտ օլունույօր: Եննի տէվրէ ի իճթիմաիյէ իլիւն Դիլան ինթիխապընա միւլապէրէթ օլունուպ Գափրիէլ էֆ. Նորատունկեան 48 ընյ իլէ ընյիս ի էվվէլ, Հրանդ էֆ. Ասատուր 31 ընյ իլէ ընյիս ի սանի, Տօգ. Նազարէթ էֆ. Տաղաւարեան 26 ընյ իլէ ընյիս ի սալիս ինթիխապ օլունմուշ աըրլար:—Երուսաղէմ ֆաթրիգ վէքիլի Դանիէլ Եպիսկոպոս հալա Եաֆատա պուլունուպ, քէնտինի հապս էտէն վէ միլլէթին մուրախիսատան թարտ օլունմասընգա Երուսաղէմէ կիտէմէյէճէյինի ֆաթրիգիանէյէ պիլտիրիպ իսթիֆասընտա խարար էտիյօր: Տիլէր թարաֆ-

տան վանքըն մէջլիս ի ումուսնիս ինիզատ
էտերէք՝ վանքըն իտարէսինի մուվազգաթէն
Սարգիս վրդ. Աճէմեանա թէվաի էթմիշ տիր:
Ազգ. Վարչոքիւն, Երուսաղէմ վանքընտա
հիւքիւմֆէրմա օլան պու աւաւշիյէ խիթամ
վէրմէք իչիւն պիր թագըմ միւզարրէրաթ իթ-
թիխազ էթմիշ օլուպ կէլէճէք Ազգ. Ժողովա
մէվլու ը միւզաքէրէ օլաճագ ալըր: — Սամ-
սոնտա պիր տինամիթ փաթլամըշ տըր: Պու
տինամիթ սօգազ քէհրիզլէրինի այըզլայան պիր
էրմէնի պէլէտիյէ մէմուրը թարաֆընտան 5 այ
էվլէլ պուլունմուշ վէ պէլէտիյէ չափուշլարը-
նա կէօթէրլէրէք իչէ հարամազ օլտուղը
թէհագգուզ էտինճէ մէզքիւր էրմէնի պու տի-
նամիթի էվլինէ կէօթիւրմիւշ տիր: Լաքին գա-
րըսը պիր կիւն (պագըրընտան իսթիֆատէ
էթմէք իչիւն) ֆիշէնկլէրինի պօշալթմազա չա-
լըշըր իքէն տինամիթ գազաէն փաթլամըշ վէ
գարը, քիւչիւք օղու, պիր գօմշու գարը վէ
պիր գըզ հարալանմըշ տըրլար: Հիւքիւմէթ
պու գազա միւնասիպէթիյէ թահգիգաթա թէ-
չէպիւս էտէրէք պաղը էրմէնիլէրին էվլէրինի
վէ մաղաղալարընը թէհարրի էթմիշ իսէ տէ
պիր չէյ պուլամամըշ ալըր: Սամսոն էրմէնիլէրի
հիւքիւմէթին շու մէսլէքի իւզլէրինէ թահրիք
օլունմուշ տըրլար: — Էրզինկեան պօմպասը
միւնասիպէթիյէ 13 պէլլի էրմէնիլէր հիչ պիր
տէլիլ վէ իմարէ պուլունմայարազ հագգսըզ
էէրտէ զայր ը մուվազգաթ սիւրէթտէ թէվգիֆ
էտիլմիշ իտիլէր: Էրզինկեան էրմէնիլէրինտէն
կէլէն թէլէկրաֆլար իւզլէրինէ փաթիղխանէ
տախիլիյէ վէ ատլիյէ նէզարէթլէրինէ միւրա-
ճաաթ էտէրէք մէվգուֆլարըն թախիլիյէ ի սէ-
պիլլէրինի թալէպ էթմիշ տիր: Ատլիյէ նէզա-
րէթի թարաֆընտան, Էրզինկեան իսթինաֆ
միւստաի ի ումուսնիսին պիր թալիմաթնամէ
կէօնտէրիլէրէք, մէզքիւր էրմէնիլէրին միւճ-
րիմիլէթինէ տաիր պիր իսպաթ հօգսա տէրհալ
սալը վէրիլմէլէրի էմր օլունմուշ տըր: —
Վանտա պուլունան էրմէնի սիյասի ֆըրգալար
եանի Դաշնակցոքիւն, Հնչակեան վէ Ռամկալար
Կուսակցոքիւնլար պիրլիքտէ իչլէմէյէ գարար
վէրմիշլէր տիր: Մէզքիւր Կուսակցոքիւնլար
Սատրազամա պիր թէլէղրաֆ քէչիտէ էտէրէք
օրա էրմէնիլէրինին տիւչար օլտուղու մէզա-
լիմի պէյան էթտիքտէն սօնրա շու սուրէթլէ
իտարէ ի քէլամ էթմիշլէր տիր, «Էյէր չիմ-
տիյէ գատար սիւքիւթ էթտիք իսէ, պունուն
սէպէպի վահտէթ ի տէվլէթի թէհատի էտէն

մուհարէպէ օլմուշ ալըր: Ֆագաթ պու կիւն
կէրէք էրմէնիլէրին վէ կէրէք տէվլէթ ի Օս-
մանիլէնին մէնաֆի ի ումուսնիյէ ի մուզատաէ-
սէսի իչիւն, սիւքիւթ էթմէքլիյի պիր խըյանէթ
աատ էտէրիլ: Էյէր պու մուխրիպ իտարէյէ
պիր խիթամ վէրմէզսէնիզ Ննատօլու տախի
Բումէլի ֆէլաքէթլէրինտէն վարէսթէ գալա-
մազ:» — Պիթլիստէն կէլէն պիր թէլէղրաֆա
նէզարէն էչգիյա Սէյիտ Ալինին մէզալիմի հիւ-
զիւնտէն պիր քէօյիւն էհալիսի ֆիրար էթմիշ-
լէր, տիկէր պիր քէօյ իսէ թալանմըշ ալըր:
— Մուշտան կէլէն պիր թէլէղրաֆա նազարէն
պէլլէրին զուլունլարը սէպէպիլիյէ Ազգուս քէօ-
յիւնիւն էրմէնի վէ Բիւրա սէքէնէսի հիճրէթ
էթմիշ տիրլէր: — Փաւր չէ ֆօօփլը s'Orխանտա
Մ. Վիքթօր Պէրրար «Ալմանիա վէ Էրմէնիլէր»
սէրլէվիալը պիր մէզալէ նէչր էտէրէք պէյա-
նաթ ը աթիյէտէ պուլունույօր: «Ալմանլարըն
չիմտիյէ գատար Թիւրքիանըն տօսթլուղունու
արամալարընը սըրրը, Պաղտատ խաթթընը
իսթիլաղընը էլտէ էթմէք իտի: Ֆագաթ ալ-
թըզ պու կիւն Ալմանիա հիսս էտիյօր քի, Ա-
սիա ի Օսմանիլին թիճարէթ վէ սէնայիլինի
էլլէրինտէ թութան էրմէնիլէրին մուսվէնէթի
օլմաաղըճա քէնտիսի պու խաթթտան լաղըմ
օլան գատար իսթիֆատէ էտէմէյէճէք տիր:
Շիւպիւմ հօգ տըր քի չօգ կէլմէզաէն Էվրօ-
փատա էրմէնիսթանըն պախթը իլէ էն զիյատէ
օղրաշան Ալմանիա օլաճագ ալըր: Վագաա պու
խուսուստա Ալմանիա վէ Բուսիա արաաընտա
իսթիլաֆ օլապիլմէսի միւհթէմէլ տիր, լաքին
ժէօն Թիւրքլէր էյի պիլսինլէր քի, իթալիա
վէ Ավսթրիա նասըլ Ավսթրիա վէ Տարուցցօյա
ասքէր չըզարմաղա իթիլաֆ էտէպիլտիլէրսէ,
պիւրիսի Բուսիա վէ Ալմանիա տախի, Տրա-
պիզօն վէ Մէրսինտէն ասքէր չըզարմաղա իթ-
թիֆազ էտէպիլիլլէր: Պունլարը մէն էթմէք
իչիւն էն աճիլ տէվա, Էրմէնիսթանը իսլան
էտիպ Էվրօփանըն քօնթրօլը ալթընա վազ
էթմէք տիր:»

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Թ Ը

Մայիս 17-յէ միւսաաղֆ ֆաղար կիւնիւ Թօ-
գաթլընան սալօնընտա Տօգ. Յ. Ա. Մատթէոս-
եան էֆէնտինին թէպապէթէ պաշլումասընըն
50ինճի րէս ի սէնէ ի տէվրիյէսի օլմագ միւնա-
սիպէթիլիյէ Յոքիւհանը իճրա օլունտու: Զիյ-
նէթտէ էրմէնի վէ էճնէպի տօգթօրլարտան
մուհիմմ պիր սընֆ հաղըր պուլունտուղը կիպի

սխալներա թերճէմանլարընտան վէ Ինկիլիզ Ամէրիգալը տօգթօրլարտան նիլէլէրի հազըր իտիլէր: Էվլէլա Տօգ. Պաղիլ խան Տօգ. Մատթէոսեանըն էօմրիւնիւն ֆէվաիա վէ ֆաալլէթիմալէն պահս էլլէտի: Սօնրա Տօգ. Թօրգօմեան էֆէնտի միւմաիլէյիւն մոլֆաասալ թէրճէմէի հալլինի օգուտուգտան սօնրա, կէրէք Ազգ. Հիւանդանոցտա վէ կէրէք խոստուսի էօմրիւնտէ պիր ճէրրահ վէ թապիպ մազամընտա կէօրտիւլիւ իլլէրի վասֆ էլլէտի վէ էրմէնի իթթիհատը աթըպպասը թարաֆընտան պիր ալթուն գալէմ թազսիմ էլլէտի: Պատէհու Տօգ. Նալիս ճէմիլէթի թըպպիլէի Շահանէ թարաֆընտան անը թէպրիքի միւթէզամմին Ֆրանսըզճա պիր նութգ իրատ էլլէտի: Պատէհու Տօգ. Փաշահան վէ Տօգ. Դաւիթեան էֆէնտիլէր տախի միւմաիլէյիւն ֆաալլէթիմալ թազտիր եօլլու նութգլար օգուտուլար: Տօգ. Կէլթս՝ անըն Բօպէրթ գօլէճէ օլան միւնասիպէթիմալէն պահս էլլէտի, Տօգ. Ա. Նազգաշահան թէպպալէթ էօմրիւնիւն պէօլիւք մէտուլիլէթլէր վէ իմթիհանլար իլէ տօլու օլտուղու նու պիքըր էտիպ Տօգ. Մատթէոսեանըն պու էօմրիւ մուվաֆֆադիլէթլէ հէմ թաշըտըղը տօգթօրլըգ իսմինէ շէրէֆ կէթիլէճէք պիր թարգտա, 50 սէնէ իմրար էլլէտիլինի պէյանլէ պիր ֆաթիհ սալըլապիլիր իտիլինի պէյան էլլէտի: Պունտան մատա շու գէմանըն վէրտիլի պազը տէրսլէրի՝ պաշգա հիլ պիր եօլ իլէ թապիպլին էլտէ հատէ մէյէճէյինի իլավէ էտիպ անը թէպրիք էլլէտի: Սօն սէօյլէյէն Օրմանեան Սրբազան օլուպ պու միւնասէպէթլէ իլմին, էրմէնի միլլէթիլին 3 գըսմլարընը իթթահատա կէթիլտիլինի զիքըր էտէրէք պու զիյնէթտէ Տօգթ. Մատթէոսեանտան պիյատէ էրմէնի միլլիլէթիլին ֆիւթիւհաթընը կէօրտիւլիւնիւ վէ պու Յոքելեան տախի էրմէնիլէրէ պիր շէրէֆ իտիլինի քէնտինէ մախսուս փարլաք վէ խօշ պիր ուսուլ իլէ իֆատէ էլլէտի: Տօգ. Մատթէոսեան, զայէթլէ հէյէճան իլինտէ հազըրունա թէյէքքիւր էլլէյիպ իլմին թէրազգըսը հազըրնտա պիր նութգ իրատ էլլէտի: Զիյնէթ՝ մուղիգա վէ Կոմիտաս վարգապետին թէրէնիւմլէրի իլէ արա սըրա գաթ օլունուպ սօնունտա պիր չայ զիյաֆէթի վէրիլտի: Բահնիւնա տախի միւթէրէմ տօգթօրը սամիմէն թէպրիք էլլէր:—Վեր. Յ. Խաչատուրեան եազըյօր քի, «Ալթը սէնէտէն պէրու Սունկուրլու Ինճիլի Բիլիսէսինտէ քէմալը

մունապպէթլէ չալըմադտա իսէմ տէ, աիլէմ պուրանըն հալաալլէ իմթիգաճ էտէմէտիլինտէն, Յունիս 2տէ (ալաֆ.) քիլիսէյի թէրք էթմէք իւզլէ իսթիֆամը վէրմիլ իմ: Բապպ իսթէր իսէ Յունիս 2տէ Սունկուրլուլը թէրք իլէ, մա աիլէ Մունճուսունա կիտէճէյիլ: Զատիկ էրթէսի Կիրակիսի սօն տէֆա օլաբադ, Աշա ի Բապպանի վէ Միրսոքիլն ալիլէրի իճրա օլունտու, քիլիսէյէ 2 եէնի ազա վէ 4 չօճուգ վաֆթիլ օլունտուլար: Պիլէ մէքթուպ եազմադ իսթէյէն տօսթլարըմըգ պունտան պէօյլէ, մէքթուպլարընը Գայսէրի թարիզիլլէ Մունճուսունա իրաալ էտէպիլիլլէր: — Սիս Ինճիլի քիլիսէսի, Բիթապ ը Մուգատտէս չիրքէթի իլիւն $\frac{1}{2}$ Օսմ. լիրա վէ Պրուսա էթմամ իսանէսի իլիւն $\frac{1}{2}$ Օսմ. լիրա կէօնտէրմիլլէր տիր:—Վեր. Դաւմէ Ապլահատեան Իզմիր, Իսքէնտէրիլլէ վէ Գահիրէտէ պիր միւտտէթ Աւեսարանհալան իլ իլէ մէշղուլ պուլունմուշ օլուպ պու հաֆթա Տէրիսատտէթլէ ավտէթ էյլէմիլ տիր:— Բուհանի իլճիլէրիմիլին հայաթ սիկուրթասը իլիւն լազըմ կէլէն թէրթիպաթ ը էվլէլիլլէ իճրա էտիլմիլ օլուպ, պու եազընտա իլան օլունաճադ տըր: — Միրան էֆ. Միթիթարեան Բիթապ ը Մուգատտէս չիրքէթի թարաֆընտան Զանազգալէ, Պալըքէսիր վէ միւհաղաթընա քիթապճը թային օլունմուշ տըր:

Սօն խապիւրիւր. — Բեամիլ փաշա Պէրութա կէլմիլ տիր:— Պօղոս Նուպար փաշա, էրմէնի մէսէլէսի իլիւն, Ինկիլթէրրա գրալը թարաֆընտան գապուլ էտիլէրէք, զրալըն՝ էրմէնի մէսէլէսիլին սէֆիրլէր գօնֆէրանսընա կէթիլլէմէսինի Սըր էտուըրտ Կրէյէ թաւսիլլէ էթմէյի վատ էթտիլինի Ազմ զազէթասը եազըյօր:

Գափաղըն իքինճի սահիֆէսինտէքի Բահնիւնըն իքրամիլլէսինէ պադ:

Միւսիւր ի մեաուլ վիւ տահիպ ի խըրիյազ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՔԵՇԵՇԵԱՆ ՄԱԹՊԵԱՍԸ

Տէրխաստէք, Մահմուտ փաշա, Բիւրճի խան Նօ. 32—34